

Боқий фикр

Шу азиз Ватан – барчамизники. Унинг баҳту саодати, ёруғ истиқболи, фаровон келажаги учун яаш, курашиш, керак бўлса, жонини фидо қилиш шу муқаддас заминда яшаётган ҳар бир инсон учун баҳтдор.

Ислом КАРИМОВ

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

معرفت

1931-yildan chiqsa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2017-yil 28-yanvar, shanba № 8 (8969)

ИСТИҚБОЛЛИ ИҚТИСОДИЙ ЛОЙИХАЛАР АҲОЛИ ФАРОВОНИЛИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев жойларда ижтимоий-иктиносиди ишхотларниң бориши, амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари билан яқиндан танишиши, халқ билан мuloқот қилиш мақсадида 27 январь куни Хоразм вилоятига ташриф буорди.

Мамлакатимизнинг изчили тараққиети Хоразм вилоятida ҳам улкан ўзгаришларга замин яратди. Шахару туманларда кенг кўламли бунёдкорлик ишлари, истиқболли инвестициявий лойихалар амалга оширилди. Биринчи Президентимиз Ислом Каримовнинг 2012 йил 22 ноябрдаги қарори билан тасдиқланган 2013-2015 йилларда Хоразм вилоятга саноат салоҳиятини ривожлантириш дастури доирасида 308 миллион доллардан ортиқ инвестиция хисобидан 432 саноат корхонаси ташкил этилди.

Шавкат Мирзиёев 2016 йил 11 ноябр куни Шовот туманинда бўлиб ўтган сайловиди учрашиуда мамлакатимизнинг барча худудлари қатори Хоразм вилоят иктиносидиетини ҳам модернизация қилиш, қишлоқ, хўжалиги, тўқимачилик, тибиёт, туризм, санъат ва бошқа соҳаларни янада ривожлантириш

га оид аник режаларни баён этган эди. Давлатимиз раҳбарининг Хоразм вилоятига ташрифи ана шу режалар қандай амалга оширилаётгани билан танишиш, худуд тараққиётини янги босқичга кўтариши масалаларига бағишланди.

Президентимизнинг вилоятта ташрифи Ҳивадаги Ичан-қалъа мажмуасидан бошланди.

Музей-қўриқхона – Ичан-қалъа мажмуаси ҳалқимиз тарихи, маданияти, илм-ғони, қадимий меъморлик ва ҳунармандлик анъаналарини музассам этган. Инсониятнинг бебаҳо бойлиги сифатида ЮНЕСКОнинг жаҳон мероси дурданалари рўйхатига киритилган. Музей фондида 38 минг 561 экспонат бор. 2016 йилда Ичан-қалъага 75 мингга яқин киши, жумладан, 84 мамлакатдан 34 минг сайд ќелган.

Хоразмда бундай тариф

хий ёдгорликлар, диккатга сазовор жойлар жуда кўп. Улар замон талаблари асосида таъмирланни, сайдъхлар учун зарур шароитлар яратилгани нағижасида вилоядта туризм изизл ривожланиб бораётти. 2016 йилда хорижлик сайдъхларга кўрсатилган хизматлар экспорти 20 фоиз ошган.

Давлатимиз раҳбарининг 2016 йил 2 декабрдаги „Ўзбекистон Республикасининг туризм соҳасини жадал ривожлантиришни таъминлаш чоратадирилари тўғрисида“ ги фармони бу борада янада кенг имкониятлар яратди.

Пахлавон Маҳмуд макбараси зиёрат қилинди.

Давлатимиз раҳбари Матниёз Девонбеги мадрасасида Ҳива шаҳрининг тарихий кисмида амалга ошириладиган бунёдкорлик ишлари режаси, Исландиёрхон қабул марсимилини уйи ва Нуриллабой сарой мажмуасини реконструкция қилиш лойихалари билан танишиди.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИННИГ БИРИНЧИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВНИНГ ХОТИРАСИНИ АБДИЙЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Мустақил Ўзбекистон давлатининг асосчиси, буюк давлат ва сиёсат арбоби, ўзбек ҳалқининг улуг ва ардодида фарзанди, мамлакатимизнинг Биринчи Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов Ватанимизни мустабид тузум қарамалигидан озод қилиб, ҳалокат ёқасига келиб қолган юртимизни қайта тиклади. Буюк Йўлбошчимиз фоят қалтиш ва таълимида бир вазиятда оғир қийинчиликлар ва синовларга қарамал, тарихан қисқа даврда Ўзбекистонни жадал ва баркарор суръатлар билан ривожлантириштан замонавий демократик давлатда айлантириди.

Ислом Абдуғаниевич Каримов ўзининг серқирра сиёсий фаолияти, олиханоб инсоний фазилатлари билан Ватанимизнинг кўп асрлик тарихида ўчмас из колдирди. У нафакат Ўзбекистон, балки жаҳон миқёсидаги катта ҳурмат ва обрў-эътиборга сазовор бўлган улкан шахс ва ароб сифатида танилди. Кўп миллатли Ўзбекистон ҳалқининг қалбидан чукур жой олган Биринчи Президенти

дентимизнинг сўнмас хотирасини абдийлаштириш бўйича вазирликлар ва идоралар, маҳалларидан кўплаб таклифлар тушмоқда.

Ҳалқимизнинг самимий тилаклари ва хоҳиш-иродадидан келиб чиқиб, она Ватанимиз мустакиллиги, эл-юртимиз равнави йўлидаги буюк тарихий хизматларини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти, Ўзбекистон Каҳрамони Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг ёрқин хотирасини абдийлаштириш максадида:

1. Қуйидагилар:
2016 йил октябрь ойида Ислом Каримов номидаги Республика хайрия жамоат фонди тузилгани;

Тошкент шаҳар, Яшнобод туманининг Фарғона йўли кўчасида жойлашган жоме масжидга „Ислом ота жоме масжиди“ деб ном берилгани;

(Давоми 3-бетда.)

Улкан қалб соҳиби

Бугун юртимиз мустақиллиги, тинчлиги, ҳалқимиз фаронлиги ҳақида ҳар қанча суюниб гапирсан оз. Шулар хусусида ўйласам, кўз олдидиа Биринчи Президентимиз, буюк давлат ва сиёсат арбоби Ислом Каримовнинг забардаст сийоси гавдаланади. Бугунги дориломон кунлар шукуҳини беҳтиёти учрашингиз заҳматли, айни дамда шарафли фаолияти билан боғлайвераман. Чиндан ҳам, ушбу ёруғ кунларга етишимизда бу зотнинг хизматлари бекёс бўлган. Ҳақли равишида айти оламизки, у киши Мустақил Ўзбекистонимизнинг буюк асосчисидир.

Юртошибимиз мустақилликнинг илк давриданоқ ёш авлод камолотига, таълим-тарбия тизимини ислоҳ қилишга алоҳида ётибор қаратдилар. „Таълим тўғрисида“ ги қонун, Қадрлар тайёрлаш миллий дастури ҳамда Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури асосида фарзандларимизнинг ҳеч кимдан кам бўлмаган шарт-шароитларда таълим олишига имкон яратиди.

Мен ўзимни она Ватанимизнинг энг баҳтили инсонлари қаторида санайман. Негаки, кўп бор Биринчи Президентимиз Ислом Каримов билан сухбатлашиш баҳтига мусассар бўлганман. Ана шу юксак ишонч мени кўплаб янги-янги муваффакиятлар сари илҳомлантириди. Бу руҳий кувват мендан ҳамкасларимига, улардан ўкувчиларга кўчди.

(Давоми 3-бетда.)

Kuchli davlatdan – kuchli fuqarolik jamiyatni sari

Ватан ичра мўъжаз Ватан

Жиззахда „Маҳалла – менинг тақдиримда“ кўрик-тандовининг вилоят босқичи бўлиб ўти.

„Маҳалла“ хайрия жамоат фонди, Ҳалқ таълими, Олий ва ўрта маҳсус таълим, Маданият ва спорт ишлари вазирликлари, „Нуроний“ жамғармаси, „Камолот“ ёшлар ижтимо-

ий ҳаракати ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигига қадриятлар бешигисан, азиз маҳаллам! шири остида ташкил этилган танновнинг вилоят босқичида 13 жамоа иштирок этилди.

(Давоми 4-бетда.)

ИСТИҚБОЛЛИ ИҚТИСОДИЙ ЛОЙИХАЛАР АҲОЛИ ФАРОВОНИГИНИ ЯНАДА ОШИРИШГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Президентимиз Хоразмнинг туризм борасидаги имкониятларини тўлиқ ишга солиш, янги йўналишлар ташкил этиши ва уларни жаҳон бозорларида тарғиб қилиш, меҳмонхоналар ва транспорт инфраструктуруни ривожлантириш зарурлигини таъкидлади. Зотан, туризм мамлакат иқтисодини ривожлантириш, айниқса, янги иш ўринлари яратишда мухим соҳалардан хисобланади.

Урганчдан Хивагача темир йўл ва Хива шахрида замонавий вокзал барпо этиш, бу йўлда электропоездлар, келгусида юкори тезлика ҳаракатланувчи "Afrosiyob" тезорар поездидан қатновини йўлга кўйиш лозимлиги қайд этилди. Шаҳарнинг туризм жозибадорлигини ошириш мақсадида сайлгоҳ кўчалар ташкил этиш ва кечки сайдир имкониятини яратиш, уларда миллий урф-одатларимиз ва кўнгилочар дастурларни намойиш қилиш бўйича кўрсатмалар берилди.

Туризм соҳасида фаолият юритаётган тадбиркорлар билан сұхбатда тармоқда ҳалқаро ҳамкорликни кенгайтириш орқали хорижлик сайдирларни кўпроқ жалб қилиш, хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш, соҳага иқтисослашган мутахассислар тайёрлаш ва малакасини ошириш, сувенир ишлаб чиқаридиган корхоналарни кўпайтириш хусусида сўз борди. Соҳа мутасадидлари тегишили топшириклар берилди.

Шавкат Мирзиёев Хоразм Маъмун академиясига ташриф буюрди.

Ушбу академия Биринчи Президентимизнинг 1997 йил 11 ноябрдаги фармонига мувофиқ қайта ташкил этилган. 2006 йили ЮНЕСКО шафелигига Хоразм Маъмун академиясининг 1000 йиллиги нишонланган.

Бугунги кунда илмий мусасасада 41 илмий ходим, жумладан, 7 фан доктори, 19 фан номзоди фаолият юритмоқда. Улар Хоразм давлатчилик тарихи, бу заминдан этишиб чиккан олимларнинг жаҳон фани ва маданияти ривожига кўшган хиссаси, Хоразм мөъморий ёдгорликларни биологик, физик ва бошқа салбий таъсилярдан химоя қилиш, худуддаги экологик ҳолатни яхшилаш, ер-сув ресурсларидан оқилюна фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини ошириш, воҳа шароитига

мос қишлоқ ҳўжалиги ўсимликларини иқлимлаштириш, шўрланиш ва чўлланишининг олдини олиш каби йўналишларда илмий тадқиқотлар олиб бормоқда.

Президентимиз академияда илмий йўналишларни кенгайтириш, илмий тадқиқотлар самарадорлигини ошириш, уларни амалиётта кенг жорий қилиш, олимларнинг турмуш шароитларини янада яхшилаш зарурлигини таъкидлади. Академия томонидан археология йўналишида эришилган муваффақиятлардан фойдаланиб, бу илмий мусасасада сайдирларни яратишда мухим ўрин тутиши таъкидланди. Агрофирмалар ташкил этиш орқали бу маҳсулотларни экспорт гуруч, ковун, узум каби маҳсулотларни экспортга йўналтиришкоқда. Ўтган йили пойтахтимизда бўлиб ўтган Ҳалқаро мева-сабзавот ярмаркасида бу борада кўплаб келишувларга эршилди.

Президентимиз Хива тумани Чодра кишлогида Хурсанд Мадримов ва Оллаберган Раҳимов хонадонларига кириб, уларнинг турмуш шароити, даромадлари билан кизиқди. Томорқадан самараали фойдаланиш, лимон, ёнғоқ, анор, анжир каби сердаромад экинлар экши зарурлиги ҳакида сўз борди.

Хозир мазкур ҳўжаликда 232 гектар ҳавзада балиқ етиширилмоқда. Ўтган йили 490 тонна балиқ етказиб берилган.

Фермер ҳўжалигига Вьетнам технологияси асосида балиқ етишириш ва уни қайта ишлашни йўлга кўйиш режалаштирилган. Бу технология увиљдириқларни интенсив усула етишириш ва ҳавзаларга юкори тигизлика ўтказишга иқтисослашган. Бунду үсул балиқларнинг омухта ем сарғига нисбатан ривожланиш суръати юкорилиги, салбий гидрокимёвий ҳолатлар ва камаликларга чидамлилиги билан ажralиб туради. Одатда бир гектарлик ҳавзадан ўртача 15-20 центнер балиқ олинади. Вьетнам технологияси самараасида бу кўрсаткич 400 центнергача етади.

Ушбу истиқболли лойиҳага «Ипотека-банк» кредит ажратган. Корхонада йилига 300 тоннадан ортиқ маҳсулот тайёрлаш, 20 иш ўрни яратиш мўлжалланган.

Давлатимиз раҳбари "Хива насли парранда" масъулияти чекланган жамияти томонидан ташкил этилиши режалаштирилган паррандачилар маркази лойиҳаси билан танишди.

«Ўзсаноаткурилишбанк» маблағлари йўналтирилаётган ушбу лойиҳанинг умумий қиймати 11 миллиард сўми ташкил этади. Корхонада Италия ва Хитой ускуналари асосида йилига 51 миллион дона тухум, 1 мил-

лион 40 минг дона жўжа етишириш мўлжалланмоқда. Бу ҳар бир хонадонга 100 тадан жўжа тарқатиш, аҳоли фаровонлигини ошириш имконини беради. Корхонада 50 иш ўрни яратилиди.

Халқимиз етти хазинанинг бирни деб биладиган паррандачиларни кенгайтириш, илмий тадқиқотларни яратиш, уларни амалиётта кенг жорий қилиш, олимларнинг турмуш шароитларини янада яхшилаш зарурлигини таъкидлайди. Гаҳима ҳам ташкил этиш, одамларни иш билан таъминлаш бўйича кўрсатмалар берди.

Хоразмликлар деҳқончилик соҳасида ҳам улкан тажрибага эга. Кескин континентал иклим, мурakkab тупроқ шароитига қарамад, воҳа миришкорлари қишлоқ ҳўжалиги экинларидан мўлҳосил етишириб келмоқда.

Пахта ва галладан ташқари гуруч, ковун, узум каби маҳсулотларни экспортга йўналтиришкоқда. Ўтган йили пойтахтимизда бўлиб ўтган Ҳалқаро мева-сабзавот ярмаркасида бу борада кўплаб келишувларга эршилди.

Президентимиз Хива тумани Чодра кишлогида Хурсанд Мадримов ва Оллаберган Раҳимов хонадонларига кириб, уларнинг турмуш шароити, даромадлари билан кизиқди. Томорқадан самараали фойдаланиш, лимон, ёнғоқ, анор, анжир каби сердаромад экинлар экши зарурлиги ҳакида сўз борди.

Шавкат Мирзиёев Богоғ туманида 200 гектар майдонда токзор ташкил этиш лойиҳаси билан танишди. «Ўзниносаноатхолдинг» холдинг компанияси тизимида «Хоразм узуми тайёрлов савдо» масъулияти чекланган жамияти томонидан барпо этиладиган борғда йилига 3 минг тонна узум етишириш, 210 кишини иш билан таъминлаш кўзда тутилган. Шунингдек, 200 гектар майдонда гурвак, кичкентой, гулоби, зар гулоби каби экспортбон қовун навлари экиш режалаштирилган.

Богоғ тумани Миришкор Ҳангарида 200 гектар майдонда токзор ташкил этиш лойиҳаси билан танишди. Аввалиги «Янгиарик текстит» масъулияти чекланган жамияти биносида иш бошлайдиган янги корхонада йилига қарийб 20 миллион квадрат метр маҳсулот ишлаб чиқариш, 6 миллион долларлик маҳсулотларни экспорт қилиш, 150 иш ўрни яратиш режалаштирилган.

Шу тумандаги яна бир истиқболли лойиҳа – замонавий типдаги чорвачилар комплексини ишга тушуриш мўлжалланмоқда. Ҳалқ банки кредити асосида "Тилло домор" хусусий корхонаси томонидан ташкил этиладиган ушбу мажмумада 2 минг бош қорамол боқиши, йилига 4 минг 100 тонна сут, 200 тонна гўшт тайёрлаш режалаштирилган. Комплексда 90 га яқин иш ўрни яратилиди.

Президентимиз Ҳазорасп туманига ташрифи чоғида Хоразм вилоятини қишлоқ ҳўжалигини сув билан таъминлайдиган Тошсоқа магистрал каналида амалга оширилаётган реконструкция ишлари билан танишди.

Ушбу каналда сув сатҳи пасайиб кетгани сабаби далаларни насос ёрдамида суғориш талаб этиларди. Умумий қиймати 145 миллион доллардан ортиқ бўлган ушбу лойиҳа доирасида Тошсоқа, Шовот, Полвон Газовот ва Газовот каналарининг 305 километри реконструкция қилиниб, канал туби кўтарилади. 21 янги канал ва 607 гидротехника ишшоти курилади. Бундаги мусави насос олиб ташланиб, йилига 280 га яқин насос олиб ташланиб, йилига 14 миллиард сўмдан ортиқ маблағ тежалади.

Пурдатчи ва курувчилар ишини самараали ташкил этиши, куришиш ва реконструкция ишларини жадал-

ларда ҳам ташкил этиш, одамларни иш билан таъминлаш бўйича кўрсатмалар берди.

Хоразмликлар деҳқончилик соҳасида ҳам улкан тажрибага эга. Кескин континентал иклим, мурakkab тупроқ шароитига қарамад, воҳа миришкорлари қишлоқ ҳўжалиги экинларидан мўлҳосил етишириб келмоқда.

Пахта ва галладан ташқари гуруч, ковун, узум каби маҳсулотларни экспортга йўналтиришкоқда. Ўтган йили пойтахтимизда бўлиб ўтган Ҳалқаро мева-сабзавот ярмаркасида бу борада кўплаб келишувларга эршилди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев туманида 200 гектар майдонда токзор ташкил этиш лойиҳаси билан танишди.

«Ўзниносаноатхолдинг» холдинг компанияси тизимида «Хоразм узуми тайёрлов савдо» масъулияти чекланган жамияти томонидан барпо этиладиган борғда йилига 3 минг тонна узум етишириш, 210 кишини иш билан таъминлаш кўзда тутилган. Шунингдек, 200 гектар майдонда гурвак, кичкентой, гулоби, зар гулоби каби экспортбон қовун навлари экиш режалаштирилган.

Давлатимиз раҳбари ушбу стратегик зонаси учун ер участаси ажратилиб, уни зарур мұхандислик-коммуникация инфраструктуруни ошириш, ағыншыннан даражасини янада ошириш, ёш авлодни тарбиялаш ва иш билан таъминлаш масалаларига жойлаштириш бўйича 50 дан ортиқ лойиҳа тайёрланган.

Давлатимиз раҳбари ушбу стратегик зонаси учун ер участаси ажратилиб, уни зарур мұхандислик-коммуникация инфраструктуруни ошириш, ағыншыннан даражасини янада ошириш, ёш авлодни тарбиялаш ва иш билан таъминлаш масалаларига жойлаштириш бўйича 50 дан ортиқ лойиҳа тайёрланган.

Президентимиз Ҳазорасп туманига ташрифи чоғида Хоразм вилоятини қишлоқ ҳўжалигини сув билан таъминлайдиган Тошсоқа магистрал каналида амалга оширилаётган реконструкция ишлари билан танишди.

Давлатимиз раҳбари ушбу стратегик зонаси учун ер участаси ажратилиб, уни зарур мұхандислик-коммуникация инфраструктуруни ошириш, ағыншыннан даражасини янада ошириш, ёш авлодни тарбиялаш ва иш билан таъминлаш масалаларига жойлаштириш бўйича 50 дан ортиқ лойиҳа тайёрланган.

Президентимиз Ҳазорасп туманига ташрифи чоғида Хоразм вилоятини қишлоқ ҳўжалигини сув билан таъминлайдиган Тошсоқа магистрал каналида амалга оширилаётган реконструкция ишлари билан танишди.

Лаштириш зарурлиги таъкидланди.

Биринчи Президентимиз раҳнамолигида соҳалар ва худудларни мутаносиб ривожлантириш борасида амалга оширилган ишлар самарасида Хоразм вилоятининг саноат салоҳияти ҳам ошиди. Ҳазорасп туманига «Дамас», «Орландо» ва «Лабо» автомобиллари ишлаб чиқариш йўлга кўйилди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг шу йил 12 январдаги «Ургут», «Ғиждувон», «Кўқон» ва «Ҳазорасп» эркин иқтисодий зоналарни ташкил этиши тўғрисидағи фармони ушбу худудлардаги ресурслардан самарали фойдаланиш имконини бермоқда.

Бугунги кунда «Ҳазорасп» эркин иқтисодий зонаси учун ер участаси ажратилиб, уни зарур мұхандислик-коммуникация инфраструктуруни ошириш, ағыншыннан даражасини янада ошириш, ёш авлодни тарбиялаш ва иш билан таъминлаш масалаларига жойлаштириш бўйича 50 дан ортиқ лойиҳа тайёрланган.

Бугунги кунда «Ҳазорасп» эркин иқтисодий зонаси учун ер участаси ажратилиб, уни зарур мұхандислик-коммуникация инфраструктуруни ошириш, ағыншыннан даражасини янада ошириш, ёш авлодни тарбиялаш ва иш билан таъминлаш масалаларига жойлаштириш бўйича 50 дан ортиқ лойиҳа тайёрланган.

Президентимиз Ҳазорасп туманига ташрифи чоғида Хоразм вилоятини қишлоқ ҳўжалигини сув билан таъминлайдиган Тошсоқа магистрал каналида амалга оширилаётган реконструкция ишлари билан танишди.

Президентимиз Ҳазорасп туманига ташрифи чоғида Хоразм вилоятини қишлоқ ҳўжалигини сув билан таъминлайдиган Тошсоқа магистрал каналида амалга оширилаётган реконструкция ишлари билан танишди.

Президентимиз Ҳазорасп туманига ташрифи чоғида Хоразм вилоятини қишлоқ ҳўжалигини сув билан таъминлайдиган Тошсоқа магистрал каналида амалга оширилаётган реконструкция ишлари билан танишди.

**Анвар САМАДОВ,
Аҳмаджон ШОҚИРОВ,
ЎзА махсус мухабирлари**

Тошкентда 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикаси ривожлантиришинг бешта устувор ўйналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси лойиҳаси муҳокамасига бағишланган халқаро давра сұхбати бўлиб ўтди.

Ҳаракатлар стратегияси — барқарор ривожланиш сари

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари, Ташкин ишлар ва Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирликлари, Инсон ҳукуқлари бўйича Миллий марказ, Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси ҳамкорлиги ташкил этилган анжуманда вазирлик ва идоралар, мамлакатимизда аккредитациядан ўтган дипломатик корпус ва халқаро ташкилотлар ваколатхоналари раҳбар ва вакиллари иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси ташкил ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Жавлон Ваҳобов, Инсон ҳукуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази директори Акмал Саидов, БМТнинг мамлакатимиздаги доимий мувофиқлаштирувчиси, БМТ Тараққиёт дастурининг доимий вакили Стефан Приснер ва бошқалар Президентимиз Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан ишлаб чиқилган Ҳаракатлар стратегияси лойиҳаси Ўзбекистон иқтисодий салоҳиятини юксалтириш, халқаро давра сұхбати бўлиб ўтган дипломатик корпус ва халқаро ташкилотлар ваколатхоналари раҳбар ва вакиллари иштирок этди.

Ҳаракатлар стратегияси лойиҳаси мамлакатимизда барча соҳаларни либераллаштириш ва модернизациялаш, амалга оширилаётган ислоҳотлар самарасини янада ошириш, давлат ва жамият ривожини янги босқичга кўтариш каби кенг кўламли ислоҳотларни хўяёт изчил татбиқ этишини кўзда тутиди. Унда давлатимиз мустақиллиги ва суверенитетини мустаҳкамлаш, минтақамиздаги ҳавфисизлик, барқарорлик ва ахил кўншичиллик мухитини ривожлантириш, жаҳон ҳамжамиятида мамлакатимизнинг халқаро нуфузини янада ошириш, ҳавфисизлик, диний бағрикенглик ва миллатлараро тутувлини кучайтириш, чукур ўйланган, ўзаро манбаатли ва амалий ташкил сиёсатни юритиш масалаларига алоҳида эътибор қартилади.

Анжуман иштирокчилари мамлакатимизда миллатлараро бағрикенглик, ахиллик мухити қарор топганини алоҳида таъкидлади. Амалга оширилаётган изчил ислоҳотлар самара сида миллӣ иқтисодиётимиз жадал ривожланётганни, барча соҳаларда йўлга кўйилган халқаро ҳамкорлик, хўяётга татбиқ этилаётган кўшма лойиҳалар ўзининг юксак самараларини берадиган қайд ёттиди.

— Тадбир халқаро ташкилот, дипломатик миссия ва ваколатхоналар раҳбарлари, кўшма корхоналар вакиллари билан журналистларнинг юзма-юз мулокоти учун кулагай имконият яратди, — деди Ҳиндистоннинг Ўзбекистондаги Фавкулодда ва мухтор элчиси Винод Кумар. — Мамлакатининг келгисидаги ўш асосий стратегияси билан танишдик. Мазкур устувор юналишлар Ўзбекистоннинг халқаро ҳамкорлигини янада ривожлантиришда мухим омил бўлишига ишонамиз.

Халқаро давра сұхбатида ҳавфисизлик, диний бағрикенглик ва миллатлараро тутувлини таъминлаш ҳамда чукур ўйланган, ўзаро манбаатли ва амалий ташкил сиёсатни юритиш масалаларига таъкидиган қадимий ташкиларни таъкидиган, бу борада халқаро тажриба ҳақида фикр алмашиди.

Ҳаракатлар стратегияси лойиҳаси чукур муҳокама этилиб, таклиф ва тавсиялар билдирилди.

Севара АЛИЖОНОВА,
ЎЗА мухбери

Ватан ичра мўъжаз Ватан

(Давоми.
Боши 1-бетда.)

Тадбирда ёшларнинг ҳар томонлами баркамол улгайишида маҳалланинг ўрни, "Оила - маҳалла - таълим муассасаси" ҳамкорлигининг аҳамияти тўғрисидаги слайдлар намойиш этилди. Иштирокчилар "Иншолар танлови" шартида ёшларни жисмонан соглом, маънан етук инсонлар этиб тарбиялаш, турил иллатлар ва ёт foялар тасвиридан химоя қилишда маҳалланинг очиб берди.

Жиззах шаҳридаги "Сайлжой" маҳалла фуқаролар йигинининг "Сайлжой" жамоаси биринчи ўринни эгаллади. Бахмал туманидаги "Қатортол" маҳалла фуқаролар йигинининг "Ишонч" жамоаси иккинчи, Зарбдор туманидаги "Оқбулук" маҳалла фуқаролар йигинининг "Истиқлол" жамоаси учинчи ўринга сазовор бўлди.

— Ушбу тадбирга тайёр гарлик кўриш ва унда қатнашиш давомида маҳалла

ҳаёти билан янада кенг танишдик, — деди "Сайлжой" жамоаси сардори Ж.Маматов. — Ҳалиқимзининг миллий, маданий, тарихий қадриятларини ўзида мужассам этгани, ҳаётизмизда тутган ўрни билан маҳалла Ватан ичидаги мўъжаз Ватан, деб аталиши бекиз эмас.

Танловда фаол иштирок этган жамоалар кўшимча номинациялар бўйича рафтаглантирилди.

Т.БЕКНАЗАРОВ,
ЎЗА мухбери

Суд-ҳуқуқ ислоҳотлари — журналист нигоҳида

Ўзбекистон Республикаси Олий судида "Суд-ҳуқуқ ислоҳотлари — журналист нигоҳида" кўрик-танлови голибларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Тадбирда мазкур кўрик-танлов судлар фаoliyatiining очиқлиги ва шаффофлигини таъминлаш, жамиятда ҳукукий маддиятнинг юксалтиришга хизмат қилаётгани таъкидланди.

— Голиб ва соғориндорларни анилаш жаёнинда юртимиздаги оммавий ахборот воситаларидан келган 295 та ижодий иш кўриб чиқиди, — деди Олий суд судьяси, ҳакамлар хайъати аъзоси Молиумин Ёғиров. — Материаллар долзарблиги, мавзу аниқ ва ишончли далиллар билан очиб берилгани, таҳлил ва фикр-мулоҳазаларнинг муҳиммилигига қараб сараланди. Ижодий ишларни ку-

затиб, журналистларнинг суд-ҳуқуқ соҳасидаги юксак билимга эга эканига амин бўлди. Келгусида танлов савиясини янада оширишимиз керак. Зоро, журналистлар билан ҳамкорлик фаoliyatiimizни ҳалқа кўrsatsiда катта роль ўйнайди.

Тадбирда "Энг яхши мақола", "Энг яхши кўrsatuv", "Энг яхши эшиттириш", "Энг яхши интернет материали" номинациялари бўйича голиблар диплом ва эсадлар согвалар билан тақдирланди. Олий суд томонидан нашр этилган "Фуқаролик ишлари бўйича судга мурожаат килиш тартиби", "Очиқлик ва шаффофлик — судлар фаoliyatiining муҳим тамомийли", "Фуқаролик ишларини биринчи инстанция судларида кўриш тартиби" китобларининг тақдимоти ҳам ўтказилди.

Ҳасан МУМИНОВ

Бир-биридан ўрганиб...

Иқтидорли ёшларни анилаш, уларни тўғри ўйналитиш ҳар бир педагогдан юксак маслиҳият талаб этиди.

Шайхонтохур туманидаги 186-мактабнинг тажрибали бошланғич синф ўқитувчиси Мухайё Аъзамова ўқувчиларининг қайси фанга қизиқиши борлигини бошланғич даврданоқ анила, рағбатлантириб боради. Ўқитувчи билим самародарлагини ошириши максадиди яши бир тажрибани ўйлга кўйган. Муаллима ўзи ўқитган ва ҳозирги кунда юкори синфда ўқиётган иктидорли болаларни бошланғич синф ўқувчиларига ёрдам бериши учун бириктириб кўяди.

— Математига қизиқувчи иктидорли 5-сinf ўқувчиси Каримов ҳозир мен ўқитаётган 3-сinf ўқувчилари орасидан ушбу фанга қизиқув-

чилирига тез-тез ёрдам бериб туради, — деди Мухайё Аъзамова. — Бу ўқувчина бошланғич синфда ўзим ўқитганман. У ўтган йили "Иллининг энг яхши билимдони" танловининг шаҳар босқичидаги 1-ўриннинг кўлга кириптан. Келаҳақда математика ўқитувчиси бўлиш орzuсиди. Болаларга мисол ва масалаларни ечиши ўргатиш билан бирга ўзи ҳам билимларини мустаҳкамлаб боради.

Ҳалқ таълими аълочии Мухайё Аъзамова ака-опалари билан биргаликда дарс тайёрлаётган ўқувчиларини ҳаммада биринчи фикрни киради. Келаҳақда математика ўқитувчиси ҳалқа мавзуларни сабабларига тайёр гарлик кўради.

Б.РИЗОҚУЛОВ
олган сурат.

"Ҳали ўқимаган китобларим кўп..."

Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириши марказида ўш китобхонларини Ўзбекистон Ҳақ ўқиётиси Ҳудойберди Тўхтабоев билан он-лайн мулокоти ўтказилди. Севимли адаб билан бу учрашувини барча вилоятлардаги китобсевар болалар, устозлар, АРМ раҳбарлари интиқалик билан куттишарди. Ҳаял ўтмай, савол-жавоб, баҳс-мунозара бошланши кетди.

Экранда Хоразм вилояти китобсеварлари:

— Адабиёт майдонига қандай кирилгани?

— Болалигим Иккичи жаҳон уруши асроратларини тугатиш даврига тўғри келган. Транспорт ўрнида от-арафа. Фақиҳлоқдошимиз Раҳмон мумалимда велосипед бўлиб, унинг кетидан югуриш, ҳеч бўлмаса бир ушлаб кўриш ҳам

бизга завқ бағишиларди. Кўнглимда бир дунё орзу: "Катта бўлсам, албатта муаллим бўламан! Велосипедим кетидан болалар чопиб юришади". Кўкун педадогика билим юртими тамомлаган ёш мутахассис мактабда дарс бериши билан ўз фаoliyatiining бошладим. Бегубор болалик билан дўстлашишнинг маҳсулу — кўплаб асрарларим дунёга келди.

— "Сарик давни миниб" асари низоми машҳур бўлиб кетишини билан ганимидингиз?

— Бу асар бутун дунё болалар адабиёти анжуманди италиялик машҳур адаби Жанни Родарининг ўзтибoriga тушди. "Италия болалари ҳам бу асарни ўқиб чиқиша, дейман. Нафқат италиян, балки бутун дунё болалари бу асарни ўқиши керак!" дейа фикр билдириди унга. Асар Жанни Родари тақлифи билан италиян тилига, кейинчалик эса бошақ тилларга ҳам таржими-

килинди. Унинг дунё миқёсида эътироф этилишида бобом ва бувимдан эшитган ривоят, ҳикоят, эртакларнинг таъсири бор.

Нукус шаҳридаги 7-мактабнинг 9-сinf ўқувчиси Фарангиз Исматова:

— "Сарик давни миниб" асари асосида бадний фильм яраттилди. Бундан кўнглигингиз тўлдими?

— Кино ҳалидаги баҳс-мунозаралар ҳали-ҳануз давом этмоқда. Китобхонлар кинода ўзларига севимли бўлиб колган Ҳошимжон тополмаямиз, деган ўқитувчиликни ҳам билдиришид. Кинодаги Ҳошимжон кийиниши, юриш-турниши, гап-сўзлари билан китобдагидан анча замонийнинг тасвирланган. Сценарий асар мазмун-моҳиятини тўлиқ очиб олмайди, буни унутманг, болажонларим!

Иброҳим Исмоилов, Кармана туманидаги 5-мактаб ўқувчisi:

— "Адабиёт" сизнингча нима?

On-layn muloqot

— Адабиёт инсонни тарбиялайди, эзгуликка, яхшиликка ундаиди, дунёкарашинни кенгайтиради. Агар адабиётдан узоқлашсан, руҳий-мъанавий оламимиз кашшоқлашади.

Гулмира Ўктамова, Жиззах туманидаги 27-мактаб ўқувчisi:

— Ҳали ўқиган китобларнингизни саногини айтила оласизми?

— Саноги йўқ! Билганим шуки, китоб мени тарбиялади, ижод оламига олиб кирди. Ҳар бир ўқиган китобдимдан ниманини укишга ҳаракат қилдим. Сиздайдориломон, фаронсон замонда туғисам, шинам, кўркм мактабларда ўқисам, китоблар сероб бир даврда яшасам, янада кўпроқ ўқиган бўлардим...

Асолат АХМАДКУЛОВА,
"Ma'rifat" мухбiri

2017-yil 28-yanvar, № 8 (8969)

Камчиликлар бартараф этилса...

аҳоли тез тиббий ёрдам хизматидан рози бўлади

молар очик-ойдін айтылды. Айнан күнларда республикалық мемлекеттің барча худаладыра Президенттік мемлекеттің томондан белгілілаберилған вазифаларни хал этиш, ахолига тиббий хизметтің күрсатыш сиғатини янги босқынча күтариш борасында бир катар ишлар амалға оширилмоқда.

Президентимиз таъкидлаб ўтганидек, "Бугун за-

Олий бўйло бормодга.
Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 21 майдаги 1114-сонни карорига асосан шахарларда 15000 ахолига 1 тез тиббий ёрдам пости, қышлок жойларда 13000 ахолига 1 тез тиббий ёрдам пости нормативи белгиланган. Лекин 1 та тез тиббий ёрдам пости штати нормативи ханчугча тасликламаган

Ханзига тасдиқланманган.
Соҳадаги яна бир муаммо — хизмат автомашиналарининг носозлиги ёки ишлғи маҳсулотлари билан етарлика таъминланмаётгани. Мисол учун, Қашқадарё вилояти тез тиббий ёрдамчалик хизматига 168 та санитария автомашина биректирилган бўлса-да, шундан 15 таси

ишга яроқсиз, 41 таси таъ-
мirtалаб.

Хозирги кунда вилоятда фаолият олиб бораётган 118 тез тиббий ёрдам бригадасининг 21 тасида рация мавжуд бўлиб, шундан 13 тасигина техник соз, холос.

Вилоятда тиббиёт мута-
хассислари етишмаслиги
тез тибий ёрдам хизмати
сифатига ҳам салбий тав-
сир этмоқда. Мисол учун,
Дехқонобод, Миришкор,
Муборак, Чирокчи, Нишон,
Касби туманларида тез
тиббий ёрдам шифокорла-
ри етишмаслиги сабабли
«103» хизмати чакириклари-
га асосан фельдшерлар бо-
ради.

Вилоятда тез тиббий ёрдам бригадаларининг моддий-техника базасини зарур жиҳозлар (ЭКГ, де-

Munosabat

фабриллятор, кислород ингалятори, Амбу копи, тибий сүмкалар ва бошқа тибий жиҳозлар билан таъминлаш ҳам ҳал этилмаган. Юкоридаги муаммолар сабаб чакирувларга ҳар дойим ҳам ўз вақтида етиб бориш, мала-кали тибий ёрдам кўрсатишнинг имкони бўлмаяпти.

Улаш ВОХИДОВ,
Республика
шошилинч тиббий
ам илмий маркази
шакадарё филиали
директорининг
кулодда вазиятлар
тез тиббий ёрдам
хизматини
ташкиллаштириш
ишлар бўйича
ўйинbosari

Вояга етмаганлар тақдирига масъулмиз

Вояга етмаганлар томо-

шёллар ўртасида ҳуқуқбүзарлик рўй бериши биз катталаарни ҳар қадам ва ҳар дақиқада сергак торттириши керак. Чунки мустакил ҳаётга эндиғина кириб бораётган бола жинотягта мойил бўлиб ўсса, унинг кейинги тақдирни қандай кечади?!

ОЧИҚ МУЛОҚОТЛАР

муаммо ва камчиликларни бартараф этишда қўл келаётir

Ўзбекистон касаба ўюшмалари Федерациисида «Халқ билан мулоқот» ва инсон манфаатлари йили» таълими ташкилотларига бажарилшида жамоат ташкилотларининг роҳлини ошириш мавзусида матбуот ажсумани бўлиб ўтди. Унда жорий йилнинг 19–21 январь кунлари Самарқанд вилоятидаги ташкил амалий семинар якунни ва бу борада келгусида амалга оширилиши режалаштирилган ишлар тўғрисида атрофлича маълумот берилди.

Анжуманда таъкидланган дикр, амалий семинар ишида тармоқ ва худудий касаба уюшма ташкилотлари, Хотин-қизлар кўмитаси, «Нуроний» жамгармаси, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди ҳамда «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати каби бир катор жамоат ташкилотлари ҳамда уларнинг худудий бўлинмалари вакиллари фаол иштирок этди. Мазкур жамоат ташкилотлари мутасаддиларидан таркиб топган ишчи гурухлари Самарқанд шаҳридаги Фарҳод шахарчаси ва Сарепа мавзесида ҳамда Каттақўргон туманинг «Мўминхўжа» маҳалла фуқаролар яғинидаги яшовчи 1200 га яқин хонадонда бўлиб, очик ва самимий мулоқот ўтказди. Ушбу жаҳаёнда мазкур худудларда бандлини таъминлаш, савдо ва хизмат кўрсатиш шоҳобчалиги етарили даражада тўлов терминаларини

ўрнатиш, имтиёзли банк кредитларини ахратиши, электр энергияси, ичимлик суви таъминотини ва транспорт қатонини яхшилаш, иччи йўлларни таъмирлаш, коммунал ҳамда маишӣ хизмат соҳаларига таалуклии камчилик ва муаммолар борлиги аниқланди.

Ўрганишлар якунига кўра, ишчи гурухлар аниқланган муаммолар таҳлилини худудлардаги мутасаддилар эътиборига ҳавола этиб, уларни бартараф килиш бўйича аник муддати чора-тадбирлар белгиланиши ҳамда ижроға йўналтирилишига эришиди.

— Мулоқотлар, кузатишлар натижасидан аҳолини қийнаётган муаммолар билан танишиш, одамлар ичига кирип бориши имкони пайдо бўлаётir, — дейди Федерации раисининг ўринбосари Баҳтиёр Маҳмадалиев. — Қилинаётган барча ама-

Tajriba

лий ишлар негизида инсон манфаатлари турибди. Самарқандада синов тартиқасида ўтказилган семинаримиз кутилганиданда кўпроқ натижага берди. Ҳамкор ташкилотлар билан ҳамжihatлиқда кўплаб инсонларнинг мушкулини осон, оғирини енгилластишига эришилди.

Анжуман доирасида ўзбекистон касаба ўюшмалари федерацияси, Хотин-қизлар кўмитаси, «Нуроний» жамгармаси, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ўртасида мазкур йўналишида ҳамкорлик меморандуми имзоланди. Келгусида ушбу тажрибани республикализнинг барча худудларида оммалаштириши ва бу орқали оиласларнинг турмуш фаровонлигини ошириш ишларини жадал давом эттиришга келишиб олниди. Матбуот анжумани давомида оммавий ахборот воситалари ходимлари ўзларини қизиқтирган саволларни жавоб олиши.

Дилмурод
ДУСТБЕКОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигига нафбатдаги кенгайтирилган ҳайъат кенгаси маъжлиси бўлиб ўтди. Унда вазирлик раҳбарияти ва мутасадди ходимлари, вазирлик ҳузуридаги марказлар раҳбарлари, олий таълим муассасалари ректорлари ва прокторлари, масарруфида олий таълим муассасалари мавжуд бўлган вазирликлар ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Муҳим масалалар муҳокама этилди

Видеоселектор тарзида ўтказилган мажлисда 2016 йилда олий ва ўрта маҳсус таълимни ривожлантириш бўйича амалга оширилган ишлар натижалари ҳамда Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишиларига багишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруzasидан келиб чиқадиган вазифалар ижросини таъминлаш каби масалалар муҳокама этилди. Тадбирни Олий ва ўрта маҳсус таълим вазири Р.Қосимов олиб борди.

Мажлисда ўтган йилги кўрсатичлар таҳлили этилиб, баҳолаш тизими, илмий фаoliyati олиб бориши, профессор-ўқитувчилар малакасини ошириш, маънавий-маърифий

ишлар самарадорлигини таъминлашдаги айрим камчиликлар рақам ва мисолларда кўрсатиб берилди. Уларни бартараф этиш бўйича зарур тақлиф ва тавсиялар ўртага ташланди. Videokonferenziya жойлардаги олий таълим муассасалари ва олий таълим муассасаларининг худудий филиаллари раҳбарлари ҳам ўз фикр-мулоқазаларини билдириди.

Мажлисда вазир ўринбосарлари, олий таълим муассасалари ректорлари, вазирлик тасарруfiyadi марказлар ва ташкилотлар раҳбарларининг шахсий масъулияти тўғрисида сўз юритилди. Шунингдек, Республика ректорлар кенгаси раёсати таркибига ўзгартиришлар киритиш масаласи ҳам муҳокама этилди. Мажлис сўнгиди барча масалалар бўйича тегиши қарорлар қабул килинди.

Санобар ЖУМАНОВА,
“Ma'rifat” мухбири

“Murakkab fanni oson o‘zlashtiramiz”

umumta’lim maktablarida matematika va informatika fanlari oyligini o’tkazish bo'yicha metodik tavsiya

Matematika va informatika nisbatan murakkab fanlar. O‘quvshilarning bu fanlarni to‘liq o‘zlashtirishi, avvalo, ularni darsga qiziqtira olishga bog‘liq. Oldimizda fevral – matematika va informatika fanlari oyligi turibdi. Oylik doirasidagi ochiq dars va sinfdan tashqari mashg‘ulotlarni ilg‘or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida o‘tish, fanlar mazmunini oshib berishga qaratilgan qiziqarli tadbirlar tashkil etish aniq fanlar ta‘limini rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi. O‘qituvchi-pedagoglar bu imkoniyatdan samarali foydalangan holda bolalarni mashg‘ulotlarga qiziqtirish, tadbirlarda barcha o‘quvchilarni faollashtirishning ta’sirchan usullarini qo’llashga intilishi lozim.

Ilm-fanning jadal rivojanib borayotgani, shunga mos ravishda o‘qituvshilar malakasini oshirish, o‘zaro tajriba almashtiri uchun sharoit yaratish lozimligini hisobga olib, oylik davomida tadbirlar mazmunini quydagi tartibda rejalashtirish tavsya etiladi:

I hafta — “Matematika va informatika fani o‘qituvchilarining metodik ishlari haftaligi”. Oylik avвали va yakunida sinflar kesimida sinov testlari olinadi. O‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalar monitoringi o‘tkazilib, metodbirashmada (jadval va diagrammalar asosida) tahlil qilinadi. Bu ishlarni tashkil etishiga mas’ul fan o‘qituvchilar, metodbirashma rahbari va a‘zolarining vazifasini aniq belgilab qo‘yish maqsadga muvofig.

II hafta — “Ochiq darslar haftaligi”. O‘qituvchilar sinflar kesimida aniq reja bo‘yicha qiziqarli va noan’anaviy usullarda mashg‘ulotlar olib boradi.

III hafta — “Sinfdan tashqari mashg‘ulotlar haftaligi”. Tadbirlarni tashkil etish va o‘tkazishga o‘quvchilar, maktab jamoasi, otanalar jaib etiladi.

IV hafta — “Oylik doirasidagi ishlarni maktab metodbirashmalarida tahlil etish va natijalarni baholash haftaligi”. Fan oyligida amalga oshirilgan ishlar hisoboti tayyorlanadi va kelgusi vazifalar belgilab olinadi. O‘tkazilagan barcha tadbirlar

jadvali e‘lonlar doskasidan o‘rin olishi zarur.

Dars va darsdan tashqari tadbirlarda o‘quvchilar qiziqishini oshirish, bilim samaradorligini ko‘tarish, o‘quv-metodik ishlarni jonlantirish, o‘qituvchilar ijodiy faoliyatini kuchaytirish, izlanuvchan pedagoglarni aniqlash, tajribasini ommalashtirishga e’tibor qaratish kerak. O‘zaro tajriba almashishga imkoniyat yaratish maqsadida mahoratlari o‘qituvchilarning o‘tishiga xizmat qilish foydadan xoli bo‘lmaydi.

Maktab pedagogik jamoasingning faoliigi, mahoratlari kadrlar bilan ta’mirlanligani, matematika va informatika fani xonalaringin zarur ko‘rgazmali didaktik materiallari bilan jiholzangani oylikning uyushxoqilish bilan o‘tishiga xizmat qiladi. Ota-onalar va maktab hamkorligini jonlantirish, ularni fan yangiliklari, ta‘lim tizimida o‘zgarishlar, o‘quvchilarning o‘zlashtirish ko‘rsatkichlari bilan tanishish ham muhim.

O‘quvchilarni kasbga yo‘nalitirish maqsadida oliy o‘quv yurtlari, akademik litsey va kasb-hunar kollejlariha sayohat yushtirish, oliy o‘quv yurti professor-o‘qituvchilar bilan uchrashuvlar tashkil qilish tavsya etiladi.

O‘quvchilarni ilmiy-metodik

texnologiyalardan foydalanshda ko‘maklashish, bilim, ko‘nikma va malakalarini rivojlantirish maqsadida “Mahorat maktablari”da o‘quv-seminarlar tashkil etish samaradorlikni ta’minlaydi.

Har bir ta‘lim muassasasida fanga oid devoriy gazetalar tanlovi o‘tkazilishi ham o‘quvchilarini fanga qiziqtirishning muhim vositalaridan.

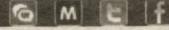
Matematika va informatika fanlari oyligida o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini mustahkamlash maqsadida sinflar va maktablararo “Yosh matematiklar”, “O‘yla, izla, top!”, “7x7”, “Matematika fanlar ichra shoh — uning sirlaridan bo‘lingiz ogoh”, “Zakovat” kabi mavzularda qiziqarli festivallar, bellashuvlar o‘tkaziladi, faol qatnashgan o‘quvchiva va o‘quvchilar rag‘batlantriladi.

Uslubiy birlashmaning yillik ish rejasisiga asosan fan oyligi uchun mazkur fan bo‘yicha o‘tkaziladigan kunlik, haftalik tadbirlar belgilanadi. Har bir hafta uchun aniq yo‘nalish asosida tadbirlar rejalashtirilib, maktabning yillik ish rejasisiga kiritiladi. Bu reja pedagogik, uslubiy kengash va uslubiy birlashma yig‘ilishlarda tasiqlanadi hamda ijrosi muhokama qilinadi.

Fan oyligining yakunida maktab, tuman (shahar), viloyat miqyosida eng yaxshi uslubiy birlashma, ijodkor o‘quvchisi va metodistlarning ish tajribasi o‘rganilib, ommalashtiriladi.

Fan oyligining yakunida maktab, tuman (shahar), viloyat miqyosida eng yaxshi uslubiy birlashma, ijodkor o‘quvchisi va sinflar reytingi anqlanib, rag‘batlantrish tavsya etiladi.

Respublika ta‘lim markazi

Вазирнинг виртуал қабулхонаси

Халқ билан мuloқot ўрнатишда муҳим аҳамият касб этаяпти

Мамлакатимизда инсон манбаатлари, ҳуқук ва эркинликларини таъминлашга олий қадрият сифатида қаралиб, ҳуқуқий демократик жамият барто этиш борасида улкан ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Хусусан, 2014 йил 5 майда Узбекистон Республикасининг "Давлат ҳоқимиyati va бошқарувчи органлари фаолияти очиқлагига тўғрисида"ги, 2014 йил 3 декабрда "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги қонунлари қабул қилингани, 2016 йилдан эътиборан, Бош вазир виртуал қабулхонаси ишга туширилиши ҳамда 2017 йилга Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг ташаббуси билан "Халқ билан мuloқot ва инсон манбаатлари иши" дея ном берилгани бу эзгу максадининг амалдаги татбиқидир.

Халқ таълими вазирлиги ҳам жамоатчилик билан алоқаларни яна-да мустаҳкамлаш, ўқитувчи-педагоглар, ота-оналардан келаётган мурожаатларни ўз вактида ўрганиш, тизимдаги янгиликларни ахолига етказиш, ҳар бир фуқаронинг ахборот олишга бўлган қонуний ҳукуқларини таъминлаш масаласини алоҳида эътибор қаратиб келмоқда.

Вазирлик фаолиятининг очиқлагиги ва ошкоралигини таъминлаш, ҳамюртларини соҳага оид таклиф ва мурожаатларини ўз вактида кўриб чиқиш, қолаверса, тизимдаги олиб борилётган ислоҳотлар борасида жамоатчилик фикрини ўрганиш мақсади-да 2016 йил 28 ноябрь куни www.uzedu.uz веб-сайти негизида Халқ таълими вазирининг виртуал қабулхонаси ишга туширилди.

— Веб-сайтдан ташқари, vazir.uzedu.uz электрон манзилини ёзиб, виртуал қабулхонага тўғридан-тўғри кириш имкониятига мавжуд, — дейди Халқ таълими вазирлигининг назорат ва таҳрир башкормаси баш назоратчиси Жўрабек Мусурмонов. — Виртуал қабулхона саҳифаси жуда оддий ва қуай. Фуқаро исм-фамилияси, худуди, манзили, мурожаат матни ва бошқа сўровларни тўлдириб, аризасини юбориши, бироз муддатдан кейин натижасини текшириб кўриши мумкин. Ҳар бир мурожаат вазирлиги девонхонасида хатланниб, шахсан Халқ таълими вазирининг кўриб чиқилиди ҳамда уларнинг ўз вактида ва қонуний ўрганилиши назорат қилиб борилади. Шунингдек, виртуал қабулхонада Коракалпогистон Республикаси халқ таълими вазирини, вилоят(шаҳар)лар халқ таълими башкормалари бошликлари билан боғланшин бўйича ҳам зарур маълумотлар бор.

Виртуал қабулхонага 2016 йилда 111 та ариза, шикоят ва таклиф келиб тушган. Шу кунгача бундан 68 таси қоноатлантирилди, 43 та мурожаатда турли савол ва таклифлар бўйлигида бўйлиб, уларга бағасиф тушунтиришлар берилган. Мурожаатлар асосан, иш билан таъминлаш, таълим муассасасига қабул килинши ва жойлашиб, мактабга таълим муассасалари фаолияти, таълим-тарбия мазмунини тақомиллаштириш, мактабда дарс тақсимоти ва таълим-тарбия тизимида йўл кўйилётган хатомчиликлар билан боғлиқ.

Мисол учун, 2016 йил 15 деқабрь куни пойтахтимизнинг Янгнобод туманида яшовчи М.Мўминова виртуал қабулхонага мурожаат килиб, инглиз тили ўқитувчиси мутахассислигига эта экани, бўш иш ўрни бор таълим муассасаларидан бирига ишга кирмоқчилигини баён этади. Ўрганиш натижаларига кўра, тумандаги 23-умумтаълим мактабида бўш иш ўрни мавжудлиги аниқланиб, М.Мўминова мутахассислиги бўйича ишга жойлаштирилди.

Бухоро шаҳрида истиқомат килаётган М.Сайдов фарзандини мактабгача таълим муассасасига жойлаштириш мосаласида амалий ёрдам сўраб, Бухоро шаҳри халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимига мурожаат қиласди.

Маълум бўлишича, фуқарони ҳудуддаги МТМлар раҳбарияти "жой йўқ" деган баҳона билан қайта-рөвреди. МТМга қатнияве-ришдан чарчаган М.Сайдов охири Халқ таълими вазирининг виртуал қабулхонасига мурожаат қиласди. Масала қонун доирасида ўрганилиб, фуқаронинг бузилинг ҳуқуки тикланди. М.Сайдовнинг фарзанди бугун Бухоро шаҳридаги 76-мактабгача таълим муассасасига тарбияланмоқда.

Таълим сифат ва самарадорлигини оширишда дарслик ва ўқув адабиётларининг ўрни катта. Шу боис, мамлакатимизда умумтаълим муассасаларини мазмунан бой, бежирим дарслик ва ўқув адабиётлари билан таъминлашга устувор вазифа сифатида қаралмоқда.

Ўқув жараёнидаги дарсларнинг аҳамияти қанчалик муҳим эканинг англамаган ёки ба ишга масъулитатизилик билан ёндашган айrim мактаб раҳбарлари, кутубхоначилар дарслар учун талабномани ўз вактида, тўғри шаклантирмаётгани тудайли, айrim худудларда дарсларнинг етишмовчилиги муаммоси юзага келмоқда. Бу нафакат ўқитувчи, ўқувчилар, балки ота-оналарнинг ҳам ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. Сирдәрё вилояти Сардоба туманилик А.Файзуллаев ўз мурожаатида дарсларнинг етишмовчилиги муаммосини кўтарган.

— Укам Ўролбой Сардоба туманидаги 18-мактабнинг 6-сinf ўқувчиси, — дейди А.Файзуллаев. — Ўнга зарур дарслар ва ўқув адабиётлари етмай қолди. Бир неча бор мурожаат қиласа ҳам, мактаб раҳбарияти мосалани ижобий ҳал қила олмади. Халқ таълими вазирининг виртуал қабулхонасига мурожаат этганидан сўнг тез кунда талабимиз қондирилди. Укам 6-сinf дарсларнинг тўплами билан тўлиқ таъминланди. Бугун у синфдошлари қатори ўз дарсларидан фойдаланиб, билим олаётганидан мамнун.

Мурожаатларнинг келиб чиқиш сабаблари таҳлил килинганда, жойлардаги масъул ходимлар аҳолини етарла даражада тингламаётгани, ариза ва шикоятларини ўрганиб чиқмаётгани, эътиборсиз қолдираётгани маълум бўлмоқда, — дейди Жўрабек Мусурмонов. — Фуқаролар учун бевосита таълим муассасасига ёки туман (шаҳар) халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими раҳбарлигига мурожаат қилиши имконияти йўклиги, масъул раҳбарлар жамоатчилик билан мuloқot қилишини унтиб кўяётгани натижасида юртдошларимиз тўғридан-тўғри вазирлика ва назорат қиливчи ҳукумат органларига мурожаат этишига мажбур бўлмоқда.

Халқ таълими вазирлигига келиб тушаётган мурожаатлар худудлар кесимида мунтазам ўрганиб борилмоқда.

Шунингдек, фуқароларнинг халқ таълими тизимига оид ариза, шикоят ва тақлифларни тезкорлик билан кўриб чиқиш ва ҳал этиш максадида якин кунларда Коракалпогистон Республикаси халқ таълими вазирини, Тошкент шаҳар халқ таълими бошқармаси ва бошқа вилоятлар халқ таълими бошқармалари бошликларининг виртуал қабулхоналарини очиш режалаштирилган.

Ариза ва шикоятлар нисбатан кўп келаётган туманларда жисмоний ва юридик шахслар вакиллари учун "Сайёр қабул кунлари", "Очиқ эшиклар куни" каби тадбирлар ўтказилмоқда. Яқинда Наманган ва Фарғона вилоятлари халқ таълими бошқармалари бошликларининг виртуал қабулхонаси ишга туширилди.

Вазирлик томонидан халқ билан мuloқot ўрнатиш, ахолининг тақлиф, ариза ва шикоятларни қабул қилиш мақсадида "10-06" кисқа рақамли ишонч телефони, info@tvx.uz электрон почта манзили ишлаб турибди. Вазирлар Мажҳамасининг 2016 йил 27 октябрдаги "Вазирлик ва идоралар, хўжалиш бирлашмалари раҳбарлари, Коракалпогистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоят, шаҳар ва туман ҳокимларининг "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонун таълабларини сўзсиз бажариш юзасидан жавобгарлиги тўғрисида"ги карори асосида Халқ таълими вазирлиги раҳбарияти томонидан ҳар куни соат 8:00дан 11:00 гача фуқароларни қабул қилиш тизими йўлга кўйилган.

Халқ билан мuloқot ўрнатишнинг афзалликлари кўп. Халқ таълими вазирининг виртуал қабулхонаси таълим-тарбия тизимида юзага келаётган турли муаммоларни аниқлаш, уларга вакътида ечини топиш, оддини олишида муҳим аҳамият касб этади. Жойлардаги етук ва малакали педагог-мураббийларнинг мuloҳоза, тақлиф ва тавсиялари ўрганиб борилиши натижасида соҳани янада тақомиллаштириш имконияти кенгаяди.

**Илҳом ЖўРАЕВ,
"Ma'rifat" мухабири**

2017-yil 28-yanvar, № 8 (8969)

Тилни қандай тез ўрганиш мумкин?

"Тил билган — эл билади" деган нақл эс кирмас ҳақиқатидир. Маҳмудхўжа Беҳбудий: "Икки эмас, тўрт тил лозим", дега тилларни ўрганишга илм аҳли, ёшларни бежиз даъват этмаган.

Янги ўкув йилини ана шу ўтгитни тақоролаш, тил билганинг дунёқарши, фикрларни кенг бўлишини ўқтиришдан бошлайман. Юртимиздаги кўпгина мактабларда рус тили ўқитилади. Гарчи грамматик жиҳатдан мураккаб, услуби ҳам ўзига хос бўлишига қарамай, ўкувчиларниң рус тилида соз ва байрон мuloқotini кўриб, кишининг ҳаваси келади. Баъзан ўзлаштиришга қийналаётган, сўзларни тушунса-да, гаплашишга кўрқаётган ўкувчиларим: "Нима қислак, тилни тезроқ ўрганамиз, бир-биримиз билан гаплашишга қийналмаймиз?", деб кўмак сўрайди. Кимидир шу баҳона бадий адабиётларни мириқиб ўқитиси келади, бошқаси кириш имтиҳонларига тайёрланиш учун тил машгулотларига мунтазам қатнашади. Бироқ, натижага ҳамиша кўнгилдагидек чиқавермайди.

Рус, инглиз, умуман, хорижий tillларни ўрганишда хоҳиш-истакнинг ўзи кифоя эмас. Аввало, ўша тилда мунтазам мuloқot таъминланиши зарур. Тил темирга ўхшайди — ишлатилмай, омборда сақланган темир асборни занг босиб қолади. Агарда доимий сўзлашиш учун сұхбатдошингиз бўлмаса, таълим-тарбияга оид кинофильм кўринг, ўзингизга ёқадиган кўшикни тингланг, тилни осон ўрганасиз, ўзлаштирасиз. Ўзингиз кутмаган вақтда, лоп этиб ўша тилда сўзлашгаётганингизни сезмай ҳам қоласиз", дейман ўкувчиларимга.

Ҳар куни ўн-йигирмата янги сўз ёдлаш, унинг маъноси, маънодош ва зиддошлари мунтазам ўрганиш борвариши бола лугат бойлигини оширади. Йигирма саккиз йил ўкувчиларга рус тилидан сабоқ бераби, ўзга тилни ўрганиш учунчилик ҳам муаммо эмаслигини, фақат мунтазам, тартиби, мақсадли шугулланши ва китоб мутолаасидан узилмаслик кутгани миздан кўпроқ поғоналарни забт этишига кўмаклашиши тажрибамда кўп марта исботланган.

Элмира ИЗЗАТОВА,
Риштон туманидаги
26-мактаб ўқитувчи

Учиш сабофи

Эрта баҳор. Айвонимиз пештоқида бир жуфт қалдирғоч айланиб қолди. Ин куриш учун кулаг жой чамалайвериб, роса безовталанишиди. Гир-гир айланиб, ахийи қатъян қарорга келишиди, шекили, ўша кундан қолдирмай "иморат"ларини куришга киришиди. Жонсарак күшларнинг машгулоти-

келди. Ана энди янги ҳаёт бошланди: ота-она қалдирғочлар навбатма-навбат емиш келтириш учун тинимиз сиз учишиди. Кани, бир зумга тин олишса! Озука етиб келиши билан тўртвотон бараварига оғизларини очиб, чирқираиди. Не ажабки, озука беришда қатъий қоида бор. Катта очилган оғизлар-

Tabiat va inson

га кизикканимдан ҳар куни уларни синчилаб кузатаман. Ўз уяларига мос лойни топиб келтираётган қалдирғочлар тумшуқчалари билан юмалоклар, пишитар, яна митти тумшуғида кўтариб келиб, моҳирлик билан деворга ёпишилариди. Энг қизиги, деворнинг пишик, мустахкам бўлиши учун ҳар қаторга лой териб, албатта, орасига каттия чўплар жойлаштириб чиқишиди. Эҳтимол, одамзод синчли уйларни куришни қадирғочлардан ўргангандир!?

Тез орада күшлар ин курбид, тухум кўйишга ҳам улгuriшиди. Орадан хиёл вақт ўтгач, полапонлар дунёга:

га хўрак навбати билан солинади. Янгишиб бир оғизга иккى марта луқма ташланмайди. Полапонлар то чирма қилинмагунча ота-онаси туни кун тинмайди. Учиш сабоқларида моҳир мураббийлар каби иккى қалдирғоч катиқўл, талабчан.

Баҳордан ёзгача қалдирғочларнинг туриш-турмушини кузатиб, уларга шунчалик меҳр кўйдимики, келгуси баҳорда ҳам бизниска келишишарни, баҳору ёзни шу ерда ўтказишларини сўрагим келди.

Дурдана ШАРАФИДДИНОВА, Тошкент тўқимчалик ва ёнгил саноат инститutiyu кошидаги академик лицей ўқувчиши

Момом "Яхши сўз ҳам, ёмони ҳам бир оғиздан чиқади", дердилар доим. Тез-тез айтилгани, ҳар тонгда тақоролганни учунни, бу ўтиг хотирамга маҳкам ўрнашган. Уйимизда бир-биримизга "сен-лаб" кўпол мумомла қилиш, ножози сўз айтиш қатъий тақиқланган. Оқшом эса момомнинг пурмаъно, дил яйрайдиган насиҳатларини тинглаб, опа-сингил, ака-уқалар қандай сўзлашиши, кимга нима деб мурожаат қилиши, кўчада, мактабда, меҳмонта борганде ўзимизни қандай тутиши ўрганардик. "Ишим тушмайди, ҳол-аҳвол сўрашга вак-

Борингизга шукр, моможон!

тим ўйк, деб қадрдан дугоналарингни ўзингдан узоқлаштирма. Фурсати етадики, вақтида хабарлашмаганинг, ҳолини билмаганинг учун қизарасан, ўзингдан ўтгани ўзингни қийнайди", дердилар момом мулойн овозда.

Ийлар ўтди. Гоҳи қишлоққа қайтсан, уйимизга келган узоқрок қариндошимиз отам ёки онамга: "Сизникими? Танимас эканмиз-а?" деди ажабланиб. Шунда оламлардан узоқлашиб кетаятман чоғи, деб ўз-ўзимни қиймай. "Сен бир замонлар из бурган инсон кун келиб, энг қадрдан оламнингта айланиши ҳеч гап эмас. Фақат бутунни эмас, эртага чиқадиган кўёш борлигини ҳам унгутма!" дердилар момом олдиларига борсам. Кўпни кўрган, ўтил-қизига бош бўлиб тўқондан ошган момомнинг ҳаётӣ, содда ҳақиқатларини эшиттанимда, муаммоларимга ўз-ўзидан ечим топилади. Ўша пайт "Борингизга шукр, моможон!" деб уни маҳкам чукочлашиб оламан.

Сурайё АХМАТОВА

Сурхондарё вилояти

Россиялик болалар шифокори Леонид Рошаль: "Болангизни тарбияланг! Ўзингиз тарбияланг, сабаби, бола энг яхши тақлидчидир!" деди. Бола тарбия яси ҳақида айтилмаган гап, ёзилмаган тавсия қолмади хисоб. Иккى она бир ерда учрашиб қолса, сұхбат мавзуси энг аввали болаларга бурилди. Тарбия усуслари-

сига, ўзи сал четроқча бориб ўтирибди. Психолог қалтигина саволларни кўп берса-да, бола ҳам иккимаймай дадил жавоб қайтраверибди.

— Фараз қил, катта супермаркетда ойнинти ўйқотиб қўйдинг. Нима қиласан? — дебди опа.

— Йўқ, — дебди болакай қатъий. — Йўқ, ойим-

йўлдан адашсан, дадамга телефон қиласан...

— Ахир, сенда телефон йўқ-ку! — дебди опа ажабланиб.

— Нега энди? Кўчадаги одамларда бор-ку!

Хуллас, бола билан психологияни четда кузатиб ўтирган она ўғлининг бурро-бурро, кескин жавобла-ридан ўзи ҳам ҳайратланиб-

Болангизни ўзингиз тарбияланг!

ни бир-бири билан баҳам кўрган аёллар турли маслаҳатлар бериши ҳам ёддан чиқармайдилар. Аслида, тарбия киминингдир тавсия яси, кўллаган тадбири билан эмас, оиласаги мухит, ота-она дунёқарши доирасида берилади. Негаки, ҳар қайси бола алоҳида олам. Кўпни ўдаги одат иккичи хонадон тутумларига мос тушавермайди.

Дугонам ўтган йили биринчи синфа қабул кунлари бошлангач, ўғилчасини етаклаб, мактабга борибди. Навбати билан тест синовларини топшириб, у мактаб психология олдига киришибди. Ўғли унинг қарши-

ни ўйқотиб қўймайман!

— Нега, йўқотиб қўйиншинг мумкин-ку! — деби опа мутахассис болани яна саволга тутиди.

— Йўқотмайман, негаки ойим мени яхши кўрадилар. Қўлимдан маҳкам умадлар оладилар. Кейин йўқолиб қолмайман, — дебди болакай ишонч билан.

— Хўп, супермаркетда эмас, кўчада, ўйлда кетаётади адишаб қолдинг... Шунга жаҳлим чиқиб, шартта жавоб беравердим!" дебди у қовоқларини ўйиб.

Чиндан ҳам, биз кўпинча бола қизиқишиларини эмас, ўз истакларимизни кичкингойларга мажбурулаб сингдириш билан оворамиз.

Бу эса келажакда тузатиб бўлмас хатога айланади.

Мўътабар ОБИДЖОНОВА

Пискент тумани

Саҳифани Чарос НИЗОМИДДИНОВА тайёрлади.

Үйинчок харид килиш учун дўконга кирганда, унинг юзлаб турларини топиш мумкин. Бирор ота-она хоҳлаганидек — безарар ва фойдалисини доим ҳам учратавермаймиз. Атрофини замонавий курилмалар ўраб олган бугуннинг болапари эса "овунчок"ни технико дўконларидан кидиради. Мутахассислар эса мукобил танлов учун ақлни чархловчи, хотирани мустахкамлопчи, ҳаракатта ундовчи, энг асосийси, қизиқарли үйинчок толишини тавсия этмоқда. Буталабларга Лего үйинчоклар тўплами жавоб беради.

"Лего" данинча "leg-godt" сўзидан олинганд бўйли, "үйин-завк" деган маъноларни англатади. Үйин қоидасига кўра, ранг-баранг деталлардан бирор объектни яратиш зарур. Лего саватчасининг катта-кичилгига қараб, доналарининг ўлчами белгиланади. Катта ўччамдагиси асосан кичик ёшдаги бололарга тавсия этилади. Чунки улар кичик обьектларни бармоқлари ёрдамида хис этиши кийин. Шунингдек, деталларни оғизга солиб, уни ютиб юбориш хафви мавжуд. Катта ёшдаги бололар эса кичик "ғишт"лардан мураскоб инчоотлар моделининя яратishi мумкин. Бунду Лего үйинчоқларининг кўплиги ҳам муҳим.

БОЛАЛИКНИНГ БЕГУБОР ЗАВҚИ

ўйинчоқлар билан янада қувноқ бўлади

Болажонларга бир олам завѣт бағишиловчи мазкур ўйинчоқларни ишлаб чыкарадын асосий компаниянынг баш оффиси Данциядә жойлашын «LEGO Group»дир. Үнде 1932 йилда Оле Кирк Кристиансен асос соглан бўлди, у ўз олдига жасажи болажонлар учун ижодий қобилиятни ривожлантирувчи ўйинчоқ ишлаб чыкаршини мақсад қилип кўйди. Мехнаткаш жамоа 1949 йилда бўлинг ўදасидан чиқиб, «елим гишт»лар мажмуси билан дунё ўйинчоқлар распасининг каттана кисмисин эгаллади.

ХХ асрнинг энг машҳур ўйинчоғи

Хусусан, Лего 2000 иили Британия ўйинчоқларни сотиш уюшмасы томонидан «XX асрнинг энг машхур ўйинчоғи» деб тан олинди. 2011 иили эса 15 та давлатда яшовчи 48 минг күнгилли иштироқидан ўтказилган сўровномага кўра, болалар учун хавфисиз маҳсулотлар рўйхатининг 5-погонасидан айнан Лего жой олди.

Компания вакиллари бүгүн ҳам ташаббусы бер бермасликтар жаңырдың түрли жаңырдағы машшур бадий фильмлар, мультфильмлар жана компютер үйинлари қаҳрамонларини яратып мүмкін бўлган Лего-ларни ишлаб чиқармоқда. Бундан ташкি, мазкур овунчлар тарз-тебобиятини кучайтириш учун ҳар йили дунё бўйлаб «Энг яхши Лего-үйинчиги» номли танлов ташкил этилмоқда. Масалан, 1968 йили ишга туширилган «Legoland» номли истироҳат боғида 45 миллиондан ошар Лего «ғиштічинан» изборат шаҳарча барпо этилган бўллиб, у нафакат даниялик кичинойлар, балки дунё болаларининг севимли масканига айланган.

Компания 1950—1960-йилларда мингта якин турдаги ўйинчоқлар жам-ланмасын тақдым этди. Хусусан, динозаврлар уұрмона, қарокчилар ороли, фазовий жыныслар жойлауды, ёввойи хайванлар сипласа каби лойихалар шулар жүмласидандыр. Бұғунғы давр болаларини Легога жаһб этиш ва ынаңда кизиқтириш учун эса Лего дончачала-рига мотор, ёріткіч, камера каби во-ситалар жойлаштырылмокда.

"Лего" брендінда остида ишлаб чи-
карилағттан үйинчоклар айни пайт-
да шайерамизнинг 130 га яқин мам-
лакатиды сотилмоқда. Статистик
малъумотларга кўра, дунё миқёси-
да ҳар сониядаги 7 Лего үйинчи
сотилиади. Кизиги, компания шу
пайтгача ишлаб чиқарған Лего до-
налари шу қадар кўпки, агар улар-
ни устма-уст килиб терилиса, Ойга
қадар етиши мумкин.

“Эко-Лего” қачон яратилади?

Даниядаги фабрика шилдига 21 миллиард дона елем гишил шилд чыгарып, маңсуз идишиларга жойлайды. Бүншег үчүн күпига 60 тонна елем сарфланади. Шундай фабрикалар Бразилия, АҚШ, Чехия, Жапоний Корея, Швейцария каби давлатларда ҳам мавжуд бўлиб, умуман, шилдига 6000 тонна елем айнан Лего доналарига айланади.

ни таыннылайды.

Бирок пластмасса — барыпра пластмасса! Унинг таркибидаги атроф-мухитти ифлослантирувчи ва саломатликка қайсайдыр мында зарар етказувчи моддалар йүйк эмас. Айрим пластмасса ўйинчылар хар кандай ота-онанинг ҳафсаласыннан пир кила-ди. Шу боис Лего мастьуллары харидорларпи шаҳкорларини йүктөмчес-лик учун 2030 йилгача елим ўрнини босувчи юмшоқ ва экологик тоза ма-

териал яратышга қаттың бел боғланған. Бунинг учун компания раҳбарияти ҳатто "Shell" нефть компанияси

билил хамкорликни ҳам бекор килидай. Янги маҳсулот яратиш лойиҳасида компаниянинг 1 миллиард долларга тушади. Колаверса, дунёнинг 100 нафар энг сара мутхассисини жалб этиш кўзда тутилган. Ҳозирча хошигаше машиё қандай бўлиши бораисида анинчим йўқ. Бирок, талаблар аниқ — янги материалин инсон саломатиги ва табигатида запар етказмаслиги шарт.

табиатта зарар етказмаслиги шарт.
«LEGO Group» компаниясынан раҳбари Қылдыр Кирк Кристиансен(Оле Кристиансенсеннинг набириасын)нинг таъни кидлашибача, бобоси ўз тадбиркорлыги орқали факат бой бағаровон яшашни эмас, балки болажонларни баҳтилди кўришин ҳам истаган. Эко-Легони яратиш лойиҳаси мана шу орузининг рӯёби бўлиши шубҳасиз.

| бартараф этишга эътибор | қаратилади. Масалан, жамоавий ўйинни

ташкыл этиб, кулоқсуз болаларни Лего "курилиш"ига мастьул шахс, аутизмга чалингкен кичкентойни эса мұхандис қишиб "тайинлаш" мүмкін. Зеро, Британияннің Аутизм милил жамиятына Аутизмнан ұрганыш марказы ұз ходимларға леготерапиядан бохабар бўлиши талабини қўймокда.

Америкалик ва британиялик олимлар Лего ўйнаган болаларда вербал ва нөвербал ҳаракатлар, мумманих қилиш, масъулиятын хис этиш күнікмаси ҳам шаклпенниши аниклади. Чунки ранг-баранг ғишттардан турил объект ясаш жарайёнда болада сабр-токазтилек вакысад сари оғизшім интилиш күчәді. Бундан ташқары, у бир хил маҳсулотдан бир нечте нараса яратыншы натижасыда фантазиясы ҳам бойиб, келажақда катта мемор бүліп етишишига замин яратылыш мүмкін.

Мұндағы:

Мұтаксисларнинг тақидашы, кичик деталарны бир-бирінги бүркіттегі гана болаларнинг бармекіләрі жам хаяшы ривожланады. Натижада мия фаслияттада жам ижібүй ўзғарыштар содир бўлады. Мазкур жарабаш хотира ва нуткни ўстриши учун жуда зарур. Айнанда, жамоа бўлиб ўйналса, куттілган натижада жама самара бўлади. Шунгидек, ҳали тили чимкамада.

ган болаларга ранглар ва шаклларнинг номи, рақамларни ўргатишда мазкур ўйинчок ота-оналарга ёрдамчи бўлади.

Яқынларын күмгіде боланған мантиқтің фикралы аста-секін ривожланади. Болалар ўз іжод наунасадидан биролам күонч олиша үрганады. То максадига ершишмегүнча сабр-тоқат билан деталларни бириккіншір орқали ўз-зинди назорат қилиншын ҳам үзлаштиради. Аслида кичик ёшдаги болалардан аник күрініштегі объектін ясашнан талап қилиши эмас, балки уннинг шунчаки хара-кат қылаётганини күллаб-куватлаш лозим. Чүнки бұйшдаги күнкіншілтер ранг-тар үйрүнгілгіні аниқтай олса бўлади. Салт улғайғач, схемага караб, мураккаб

объектни мустақил ясашы мүмкін.
Леге каби қызықаралы, алғын ривожлан-
тирувчы үйніңноклар талайына. Бирок Легонин
вариантлари шу қадар күпкі, битта
идишигін гиштлардан 100 да бола 100
хил нарса ясақ олады. Колаверса, Лего
орқали архитектор, хисобчи, дизайнер,
ветеринар, бизнесмен, рассом, кашиф
ётчи ва бошқа соҳадаларга қызықиши пайдо
бўлиши мүмкін. Мухими, ўзига қаерда
нимани курса бўлади, деган саволларни
бериб, уларга мустақил жавоб топгандан
ижодкорлик қобилиятынни ўстиришга ин-
тилган болалар жамиятда ўз ўрнини то-
лади.

Ҳамида УСМОНОВА тайёрлади.

2017-yil 28-yanvar, № 8 (8969)

ОДАМ – ЭНГ АСОСИЙ САБАБЧИ

АКШнинг Колорадо университети олимлари Австралия китъасида яшаган «Homo sapiens»лар бундан 45 минг йил олдин маҳаллий мегафауна(хайвонларнинг улкан турлариниң) кирилиб кетишига сабаб бўлган, деба таъкидлашмоқда.

Nature Communications журналида кайташтирилган Австралиянинг жануби-гарбий кирғоқларини ювиб туралган Хинд океанида тўпланилган чўкундинлари ўргангач, бунга ишонч хосил қилган.

Анрикоги, минг йиллар давомида океан тубида ётган Sporormiellia ning чанг, губор, гул чангни ва кўзикорин споралари аралашмасидан иборат намуна. Олинганд пропа ёрдамни олимлар Австралияга хос бўлган сўнгги 150 мингилликдаги экология шароитни тиклашга муваффақ бўлди.

Ушбу даврларда китъа ҳудудида яшаган сутэмизувчи жониворларнинг жуда катта қисми ўтхўр бўлганига эътибор қисқас, кўзикорин спораларида уларнинг гўнг колдиқлари бўлиши мумкин. Буни 45 минг йил ичидан спора сони анча камайтанидан ҳам билиши мумкин. Бу китъа мегафаунаси 45 минг йил олдин кирилиб кета бошлаганини англатади.

Олимлар бунга қадар бўлган даврларни таҳлил қилиб, баҳайбат эчкизмар, куш ва сутэмизувчиларнинг ўйқолиб кетишига сабаб бўлган икlim ўзгаришлига гувах бўлмади.

Тадқиқотчилар Австралиянинг жануби-гарбий соҳилларида яшаб ўтган ажодларимизни гигант ҳайвонларниң кирилиб кетишига сабаб қилиб кўрсатишмоқда.

РОБОТ-МУХБИР СИНОВДАН ўТКАЗИЛДИ

«China News» манбасида кайд этилишича, хитойлик мутахассислар яратган робот-мухбир Сяо Нанинг илк мақоласи «Southern Metropolis Daily» газетасида эълон килинди.

Материалда хитойча Янги йил байрами арафасида сайру саёҳатлар сони ортиши қаламга олининг.

Сяо Нань 1 сонияда 300 иерографидан иборат матн ёзиши хусусиятига эга. Пекин университети профессор Вань Сюоцюнь(Wan Xiaojun)нинг айтишича, робот кичик маколаларнига эмас, балки кatta жаддаги матнларни ҳам бемалол ёза олади.

Албатта, бу келажакда журналистларда иш қолмайди, дегани эмас. Боиси, мазкур робот интервью олишида анча нўнок. Янни, у сухбатдошининг жавобидан келиб чикиб, кўшимча саволлар бера олмаяти. Бирок лойихчилар, жумладан, профессор В.Сюоцюнь яқин йилларда роботдаги камчилликни тўғрилаш, нашарларни муносиб ёрдамчилар билан таъминланмоқи. У бунинг учун «Southern Metropolis Daily» газетаси таҳририяти биносидан лаборатория учун хона олди.

Бугун кўнглаб компаниялар автоматик тарзда матн ёзишига оид технологик тадқиқотлар ўтказмоқда. Масалан, улардан бири — «Narrative Science» матн ўтида ишлаб, маълумотлар ёзишига қодир «Quill» платформасини тайёрлашга киришган.

СМАРТФОН – ИНСОН СОҒЛИФИГА ХАТАРЛИ(МИ?)

Жанубий кореялик олимларнинг аниқлашича, смартфон экранни қаршисида уч соат ва ундан кўпроқ вақтини ўтказадиган болалар куруқ кўз синдромига (KKS) чалиниши мумкин. Тадқиқот натижалари «Orthodox» тиббий порталаида маълум килинди.

Манбада келтирилишича, мазкур синдром белгилари ўйқолиши учун бора бир ой давомида смартфондан умуман фойдаланмаслиги лозим. Куруқ кўз синдроми организм етарлича кўз ёши ишлаб чиқара олмагандага юзага келади. Натижада кўз кизарib, ачишади, унга худди чанг ёки нарса киргандек түтолади.

Мутахассисларниң таъкидлашича, ККС асосан кексалларда кузатилади. Бирок сўнгти пайтларда касаллик шиддат билан «шарарib», тасусуфки, болаларда ҳам учрамоқда. Олимлар қатъий ишонч билан бунга смартфонларнинг тобора кўпайishi ва оммалашishi натижасида мобиль воситаларидан чекловсиз фойдаланилаётганини сабаб қилиб кўрсатмоқда.

Ушбу назарияни текшириб кўриш учун кореялик олимлар 7-12 ёшдаги 916 нафар бола иштирокида тадқиқот ўтказди. Кўриш кўблияти текшириви давомида болаларнинг 6,6 фоизида куруқ кўз синдроми аниқланди. Уларнинг деярли барчаси кун давомида 3,2 соатдан кўпроқ смартфондан фойдаланмаган экан.

Соғлем болаларнинг ярми эса гажетлардан умуман фойдаланмаган маълум бўлган, колгат болалар эса мобиль телефондан ўртача 37 дакица фойдаланган.

РОБОТЛАР НЕЧА КИШИНИ ИШСИЗ ҚОЛДИРИШИ МУМКИН?

«Mitsubishi» институти мутахассислари ўтказган тадқиқот хисоботида таҳминан 15 йилдан кейин Японияда иш ўринлари 2,4 миллионтага камайиши мумкин, деба кайд этилди. Бу роботнинг одамларни ишлаб чиқариши жараёнидан секин-аста сиқиб чиқаралтиши билан боғлиқ.

«Hi-Tech-News» манбасида ёэлишича, япон халқи роботлар ва улар билан боғлиқ барча нарсаларни хуш кўриши рост. Мамлакат ахолисининг аксарияти ушбу курисма кўринишидаги ўйинчок ёки маший маскадлар учун аратилган роботларни сотиб олмоқда. Бирок кунчикар юрт ахолисининг роботларга хаддан зиёд берилши алалоқибат уларга кимматга тушиши мумкин.

Хисобот муаллифлари гап тўмтот манипуляторлар мавжуд балки «сунный онг»га эга роботлар ҳақида кетаётганига ҳам ургу бермоқда.

— «Сунний онг» соҳасидаги фаол изланишлар мавжуд ишлаб чиқариш тармогига жиддий таъсир килиши мумкин. Бу ўз навбатида иш ўринларининг кискаришига олиб келади, шунинг учун бугундан он робот тафайиши ишлаб чиқаришадан биринши Сиатоши Ширато.

Роботлаштириш, биринчи галда, саноат корхоналари, хизмат кўрсатиш ва савдо соҳаларини қамраб олади. Ишдан бўшатилган одамларнинг бир қисми ўзларини бошқа соҳаларда синашга ҳаракат қиласди, бирок бу жараён кийин кечади.

Япония фуқароси битта ишда умрорд меҳнат қиласди. Иш хойини ўз истаги билан ўзгаришиш мазкур мамлакатда жуда кам учрайди. Бу 2030 йилдан кейин вазият янада чигаллашувига олиб келса, ажаб эмас.

ОЗИШ УЧУН МИЯ ҲАРАКАТИ МУҲИМ

АКШ Соғликни сақлаш миллий институти олимлари семиз кишилар нафақат ортиқча вазндан, балки спорт билан шуғулланишига халақит берувчи мия биомиксийдан ҳам кўйнилишини аниқлади. Тадқиқот натижаларининг тўлиқ матни «Hi-News» нашрида берилди.

Семизликка мойиллиги бўлган аксарияти кишилар ортиқча вазндан жисмоний тарбия машгулларни ёрдамида холос бўлишига ҳаракат қиласди. Лаборатория шароитида ўтказилган таъжириба натижалари мазкур назариянинг тўригини тасдиқлади.

Тадқиқот иши раҳбари Алекскай Кравитц узоқ вақт мобайнида мия касалликларининг ортиқча вазн масаласига боғлиқлигини тадқиқ килгач, лабораториядаги Альцгеримера чалинган сичконлар ва семиз сичконларни бирлаштирувчи умумий белгиларни кўплигидан ажабланди. Сичконларнинг жисмоний нофаоллиги организмидаги дофамин нейромедиатори фолиатидаги бузилишларга боғлиқлиги маълум бўлди. Айнан дофамин нейромедиатори бажарилаётган у ёки ба ҳаракатдан завъ олиш имконини беради.

Тадқиқот ўтказиш учун таъжириба сичконларининг иккى назорат гурухи шакллантириди. Дастиллаби гурух 18 хафта давомида жуда ёғли таомлар билан озиқлантириди, иккинчига эса нормал егулик берилди. Тадқиқотнинг илк ойи охира бориб, биринчи гурух сичконлари сезиларли даражада секин ҳаракатларни бошлади. Фолиатикнинг пасайиши, энг кизиги, улар ортиқча вазн тўплашга улгурмасидан олидин кузатилган.

Тадқиқотчилар дофамин узатни йўйидаги басосий омилнинг назорат қилувчи ўччамларни текшириб, ортиқча вазн йигайётган сичконларда оқсил-репцепторларидан бири — D-2 дофамини камайгандиги аниқлади. Айнан шу ўзгариши кемирчиларда ҳаракатланиши истагининг ўйқолишига олиб келган D-2 оқсил ортиқча вазн тўплашга таъсир кўрсатмай, балки сичконнинг фаол ҳаракатланишига ёрдамлашади.

Олимларнинг фикрича, ортиқча вазнили инсонларда ҳам худди шундай холат юз беради. Уларнинг мияси ҳам худди тана аъзолари каби кўшимча ҳаракатланишини истамайди. Бу эса жисмоний фаолликинг сусайишига сабаб бўлади.

3.ХОЛОВ ва д.РЎЗИКУЛОВ тайёрлади.

Самиева Гулноза Уткуровнанинг 14.00.04 — Оториноларингология (тиббиёт фанлари) «Болаларда стеноэзли ларинготрахеитларни комплекс ташхислаш, даволаш ва олдин олиши таомиллаштириши» мавзусидаги докторлик диссертацияси ҳимояси Тошкент тиббиёт академияси ҳузуридаги тиббиёт фанлари доктори илмий даражасини берувчи 14.07.2016. Tib. 17.01 рақамли илмий кенгашининг 2016 йил 16 февраль куни соат 13:00 даги мажлисида бўлиб ўтади.

Манзил: 100105, Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, Форобий кўчаси, 2-йи. Тел./факс: (+99871) 150-78-25; e-mail: tta2005@mail.ru.

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети жамоаси Математика факультети «Геометрия ва топология» кафедраси катта ўқитувчиси Ашур Байтураевга волиди мухтараси
ЖАРКИН аянинг
вафоти муносабати билан таъзия билдиради.

Республика Маънавият тарғибот маркази жамоаси марказининг хўжалик бўлими мудири Зокир Жўракуловга отаси
Намоз ЖўРАКУЛОВнинг
вафоти муносабати билан таъзия изкор этади.

Боботоғ ва Бойсунтоғ оралығыда Сурхондарё қоқ иккиге ажратыб окуучи воҳанни балки яхши биларсиз, билмассиз, аммо Тогай Мурод туғилган манзилни излаб ўйла чиққан киши Олтинсой туманинага Хўжасоат қишлоғини топишига қўйналмайди. Негаки, адаб асарларининг ўзи ўйловчига тайёр харита. Мана, хўжасоатликлар билан доимо курашда орталашбек келган шўрчилликлар манзили, мана бу эса Деновнинг сершовқин ва азалий серғалва гавжум бозори, ана у бийдек дашт – Сайрак даштлари, дўппидеккина бўлса-да, адабиётга кирган Тўхтамиши ва Лўкка қишлоқларини ўз пинжига олган яйдоқ адирлар, пурвиқор Сурхонтоғ этагидаги Вахшивор қишлоғи ва Сўфи Оллоэр зиёратгоҳи... Ва албатта тарихи, табиити, тасвири, одамлари, боринги, бутун бўйи-басти билан адаб асарларида мужассам маълум ва машҳур Хўжасоатни топиб келганинг бўймай қоласиз. Бу манзилда Тогай Мурод туғилган ўй, у чопқиллаб юрган ҳояли, хивичдан от қилиб, миниб, чангитиб юрган тор кўчалар, сумкасини қўйтиғига қистириб биринчи синфга мактабга ўйл олганнада катта ўйла бошлиған кўча ёқасидаги тар-вақайлаб кетган чинор, бўлажак адаб ўй ўйиган қадрдан мактаб, мактаб ёнидаги ўшандада ва бугун ҳам суви жисмилраб окуучи сой.

Миллий адабиётимизнинг атоқли вакили туғилиб vogя етган бу манзил хақида асарларида завқ-шавқ билан ўқиганимиз туфайли у томонларга ҳайрат ва ҳаяжон билан йўл олганимиз рост. Хўжасоат вилоят марказииздан 156 километр масофа да жойлашган. Кишлоқка кириб келганимизда кўёш терак бўйи кўтарилган, қишлоқ ахли аллақачон ўз ишига мавзуд эди. Кимдир қишлоқ тенасида ястанган кир-адирга отарини ҳайдаб чиқиб кетган, равон йўлнинг иккি томонидаги жаннатноманд киёфа касб этган боғларда зироаткорлар ўзи иши билан машгул, ўқитувчи ва ўкувчилар қишлоқдаги таълим мусасасалари томон йўл олган. Бугун Хўжасоат қишлоқ фуқаролар йигинидаги учта маҳаллада 12 мингдан ортиқ, аҳоли яшайди. Аҳоли масканида учта мактаб, Олтинсой транспорт коллежида ёш авлод ва киллари теран ва соглом тафакур соҳиби бўлиши йўлида илм-фан сирларини ўрганишгаётганининг гувоҳи бўйдик.

Тогаймурод Менгноров ўқувчилик пайтлари қишлоқда, уларнинг уйидан унча узоқ бўлмаган ҳозирги 43-мактаб ўрнида пастқам ва корону хоналарга эга таълим муассасаси бўлган эса-да, бугун бу манзилдаги катор таълим масканлари шаҳардагидан асло қолишмайди.

Тогай Мурод туғилган ўй ҳозир ҳам бор. Бу ўйда айни пайтда ёзувчининг синглиси Орзугул ая, кўёви, синдоғиши Дамин отанинг бир этак болалари истиқомат қиласи. Қиблага қараган уч хонали, ховлисида ихчамгина шийлони ва осмонга бўйлаган, ёзувчига соз берган кекса тут дараҳти бор ўй. Бу ўй гар тилга киргудек бўлса, ёзувчининг сиз ва биз каби мухлисларига кўп нарсаларни сўзлаб берарди. Дейлик, адаб дунёга келган ўша кунни, гўдаклигига ховлида тетапоя бўлганларни, пахтазордан, буғдайзордан холисиз, сувсизликдан томоғи қақраганча елкасига этагини осилтириб келган Тожигул онасига “Эна, эна” деб талпинишини, биринчи бор мактабга йўл олгани, синфдош қизига ёзган дастлабки севги мактубини, кураш тошоша килиб тонгга яқин ховлига кириб келгандар, тақдирлари боғла-

Тогаймурод Менгноров ўқувчилик пайтлари қишлоқда, уларнинг уйидан унча узоқ бўлмаган ҳозирги 43-мактаб ўрнида пастқам ва корону хоналарга эга таълим муассасаси бўлган эса-да, бугун бу манзилдаги катор таълим масканлари шаҳардагидан асло қолишмайди.

Юлдузи сўнмас ўқувчи

наётган икки ёш қалбнинг бир лаҳзада умрбод ришталари узилган пайт изтиробларини, катта орзуларни елкалаб, пойтахти азимга жўнаган бўлажак ёзувчини ота-онаси, яқинлари билан кузатиб кўйганини ўзига хос завқ-шавқ билан гапиради балки. Тоглар ва дараҳтлар сукут сакловчи донишмандлар. Гарчи улар сизу-биздан кўп нарсани билса-да, фоят донолик илиа ҳамон жим. Аммо бу манзилда адабининг яқинлари, дўстлари, уни яхши билгичлар кўп.

Тогай акам билан орамиздаги фарқ олти ёш, – дейди синглиси Орзугул ая Менгнорова. – Биз оила-да отам, онам, акам ва мен эдик. Отам менинг қанчалар сўйса, акамни мэндан ҳам аълороқ кўйрадилар. Мен уни тўққизинчи синфда ўқиб юрганилгидан аниқ эслай бошлийман. Синфдошлари орасида ўз кучини ҳам билимда, ҳам билақда намойиш этидиган ориентири бола эди. Тун яримлаганда ҳам хонасини фонус ёртиб туради. Эртаси куни онам: “Ўғлим, сен нега ухламайсан. Бирор жойинг оғрийдим, бетобмасмисан?” деб сўйарди. “Яхшиман, эна. Денов бозоридан, кутубхонадан олган китобни ўқишига шўнгиги кетибман”, – деди акам. Каердадир, нафакат Хўжасоатда, балки кўшини қишлоқларда бўлдиган кўпкари ва курашларга кетиб колар, қайтганида отам ва онам коронгуда юрмагин, деб танбеҳ беришар, у жим, бош энгигина эшиштарди-да, оқшом янга кураш бўлдиган тўйхонадар томон қочиб қоларди. Кейинчалик асарларida кураш ва от ҳакида ёзганларнинг кўпини ўша маҳалларда кўрган-эшиштани бўйича ёзган бўлса ажаб эмас. Тошкентга кетди. Ўқиди. Харбий хизматни ўтаб қайти. Пойтахтнинг ўзида ишда қолди. Ўқиб юрган кезлари ҳар келганида онам унга атаб олиб кўйган мева-чевами, пулми, кийимлики унинг олдиғи чиқарарди ва кетаётганида сумкамларини тўлдириб-тўлдириб кўярди. У ёзувчи бўлиб танилди. Давлат, эл ётироф эти. Оғзи ошга энди этидегандан, унга умр вафо килмади. Вафоти куни сўнгги манзилга кузатишига чакириди. Бордим. Казо килганига ҳамон ишонолмайман. У худдик ҳозир дарчани тақиллатида, томоқ кирганча, кулибигина: “Даминбай, Орзугул... қандайсан,

рак, бу хислатлар Тогайда ҳам мужассам эди. Ўзига хос характери бор эдик, одам танламасди, бироқ кўнгли айтганини қилар, қалбига йўл топа олганлар даврасида очилиб, ўзини шу қадар эркин хис этарди. Онаси ва синглисига муносабати беҳад самимий эди. Болалигимиздан бир-биримизни сенлаб гаплашардик. Кайфиятнинг одами эди. Ноҳақлика чидай олмас, агар шундай холлининг ўтидан чиқса, полонлиги кўзиб кетарди.

Тошкентта, ўйига борганимда, гапдан-гап чиқиб: “Тогай, изингдан из қолмади-да, ортингда отам деб изиллайдиганинг ҳам ўйк!” дедим. У: “Ана, менинг болаларим!” деди жавон томонга боқиб. Мен шу томондаги китоблар атрофидан бирор-бир суратга нигоҳим тушармикан, деб излашга тутинсан: “Китобларим – менинг болаларим. Изимдан қоладигани шулар”, деди бамайлихотир. Йиллар ўтди. Биз – Хўжасоатда ёзувчи билан бир синфда ўқиган синфдошлар, етмишининг остоноасида сийраклашганча кетиб борајпизм. Англаганим, Тогай Муроднинг фарзандлари ҳам ўзидек зўр чиқди.

Тошкентта, ўйига борганимда, гапдан-гап чиқиб:
“Тогай, изингдан из қолмади-да, ортингда отам деб изиллайдиганинг ҳам ўйк!” дедим. У: “Ана, менинг болаларим!” деди жавон томонга боқиб. Мен шу томондаги китоблар атрофидан бирор-бир суратга нигоҳим тушармикан, деб излашга тутинсан: “Китобларим – менинг болаларим. Изимдан қоладигани шулар”, деди бамайлихотир. Йиллар ўтди. Биз – Хўжасоатда ёзувчи билан бир синфда ўқиган синфдошлар, етмишининг остоноасида сийраклашганча кетиб борајпизм. Англаганим, Тогай Муроднинг фарзандлари ҳам ўзидек зўр чиқди.

да ўқиган синфдошлар, етмишининг остоноасида сийраклашганча кетиб борајпизм. Англаганим, Тогай Муроднинг фарзандлари ҳам ўзидек зўр чиқди.

– Тогай Мурод билан орамизда бир ёш фарқ бор, – деди ёзувчи ўқиган Олтинсой туманинага 43-мактаб ўқитувчиси Умбэр Жалилов. – Укам Зиёббой билан бирга ўқишиган. Бир қишлоқда, бир кўчада улғайганим. Ўтган асрнинг олтмишинчи йиларида Хўжасоат кичиккина, ўз номи

XX asr siymolari

билан айтганда, қишлоқ учун манзил эди. Кеч кузда даштдан чорвасини, боғидан узумини йиғиб келган қишлоқ ахли эрта баҳордан ўтв тикиб чиқиб кетарди. Тогайлар ҳам бокса кўчиб чиқишиди. Олтимшинчи йилларнинг ўрталарида Карши педагогика институтига ўқишига кирдим. Таътил вақти бир жомадон китоб билан қишлоққа қайтганини укамдан эшитган шекили, шомга якин дарвозамиз олдига келиб, мени чакириди. Салом-алиқидан сўнг, олиб келган китобларим билан қизиқди ва ўшишга берилди. Синглисига ўйландим. Тогайнинг ота-онаси яхши инсонлар, қишиларга ҳамиша яхшилик қилиш керак, деб яшаган. Шундан бўлса ке-

ридан айтганда, қишлоқ ҳам кишлоқ, ҳам кишлоқларни синфида кетарди. Тогайлар ҳам боркак кўчиб чиқишиди. Олтимшинчи йилларнинг ўрталарида Карши педагогика институтига ўқишига кирдим. Таътил вақти бир жомадон китоб билан қишлоққа қайтганини укамдан эшитган шекили, шомга якин дарвозамиз олдига келиб, мени чакириди. Салом-алиқидан сўнг, олиб келган китобларим билан қизиқди ва ўшишга берилди. Синглисига ўйландим. Тогайнинг ота-онаси яхши инсонлар, қишиларга ҳамиша яхшилик қилиш керак, деб яшаган. Шундан бўлса ке-

ридан айтганда, қишлоқ ҳам кишлоқ, ҳам кишлоқларни синфида кетарди. Тогайлар ҳам боркак кўчиб чиқишиди. Олтимшинчи йилларнинг ўрталарида Карши педагогика институтига ўқишига кирдим. Таътил вақти бир жомадон китоб билан қизиқди ва ўшишга берилди. Синглисига ўйландим. Тогайнинг ота-онаси яхши инсонлар, қишиларга ҳамиша яхшилик қилиш керак, деб яшаган. Шундан бўлса ке-

ридан айтганда, қишлоқ ҳам кишлоқ, ҳам кишлоқларни синфида кетарди. Тогайлар ҳам боркак кўчиб чиқишиди. Олтимшинчи йилларнинг ўрталарида Карши педагогика институтига ўқишига кирдим. Таътил вақти бир жомадон китоб билан қизиқди ва ўшишга берилди. Синглисига ўйландим. Тогайнинг ота-онаси яхши инсонлар, қишиларга ҳамиша яхшилик қилиш керак, деб яшаган. Шундан бўлса ке-

ридан айтганда, қишлоқ ҳам кишлоқ, ҳам кишлоқларни синфида кетарди. Тогайлар ҳам боркак кўчиб чиқишиди. Олтимшинчи йилларнинг ўрталарида Карши педагогика институтига ўқишига кирдим. Таътил вақти бир жомадон китоб билан қизиқди ва ўшишга берилди. Синглисига ўйландим. Тогайнинг ота-онаси яхши инсонлар, қишиларга ҳамиша яхшилик қилиш керак, деб яшаган. Шундан бўлса ке-

**Сарвар ТЎРАЕВ,
журналист**

2017-yil 28-yanvar, № 8 (8969)

Ўз элига қайишган услугчи

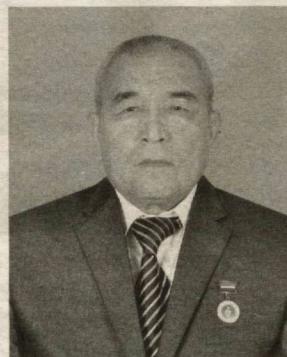
Фарзанд учун ота-онанинг қадри нечолик баланд бўлса, шогирд учун устозининг ўрни ҳам шу қадар. Устоз деган табаррук номга эришиш ва бу масъулиятни тўла-тўқис адо этиши шарафидир. Ана шундай ўз умрини ёшларни жисмони чиниқтиришга багишилаган муаллимлардан бири Усмонали Тиллаевdir.

Бувайдаликлар, айниқса спортсевар ёшлар унинг исими-ни фарх билан тилга олади. Босиси, у эсини танибдики, туман ёшларининг бошқалардан кам бўлмаслиги учун куйиб-пишади. Мактабларда спортни ривожлантириш, жисмоний тарбия ўқитувчиликнинг малакасини ошириш, уларга методик ёрдам берниш, иктидорли ва қобилиятли спортчи ўғил-қизларни кашф этиш, катта спортга ўйлаш каби юмушлар унинг маслаҳатисиз бўлмайди.

1975 йили Кўкон давлат педагогика институтининг жисмоний тарбия факультетини тамомлаган домла шу кунгача оддий ўқитувчи, мактаб директори, XTMFMTTЭБ услугбучи бўлиб ишлади.

— 7-синфда ўқиётганимда, юон-рум курашига қизиқиб қолдим, — деб хотирлайди домла.

— Биз ўқиган 18-умумталим мактабида ўша пайтларда спорт зали ўйўнлари, умуман, туман бўйича бирорта намунали спорт зали бўлмаган. Шунга қарамай, биз спорта жуда қизиқардик. Турсунали Раҳматуллаев деган ўқитувчи 1-умумталим мактабида биология фанидан дарс берниш билан бирга, юон-рум кураши бўйича мураббийлик ҳам қиларди. Илк сабоқларни шу кишидан олганман. Туман миёсадаги мусобақаларда қатнашиб, танилганман. Институтда ўқиган ийларим 75 кг вазн тоифаси-

да республика биринчиликларида кучини синадим. Эҳ, у кунларни сиз сўраманг, мен айтмай. Бугунги дориломон замонимизга кўз тегмасин. Истиқолол ёшларига спорт билан шугулланиши учун яратилаётган шартшароитларни кўриб, кувончдан ўйлайман базсан. Уларга ҳавас киламан.

1975 йили Бувайда туманида болалар ва ўсмиirlar спорт мактабида ташкил этилди. Ёш ва изланувчан мутахассис бу мактабга ишга таклиф этилди. Бу ерда у илмий мудир сиғифати ишлаб, методик кўлланмалар яратиш, мактаб ўқувчилари орасидан истеъододли ва қобилиятли ўғил-қизларни танлаб, алоҳида машгулот ўтказиш жадвали, ўйрикнома ва кўлламма яратишга бош-қош бўлди. Шунингдек,

Усмонали аканинг ташабуси билан туманда белбогли кураш, футбол ва юон-рум кураши янада оммалаши. Натижада ушбу спорт турлари бўйича бувайдаликлар орасидан вилоят ва республика чемпионлари етишиб чиқди.

Бувайдада жами 52 та умумталим мактаби бўлиб, шундан 43 тасида замонавий спорт зали мавжуд. Спорт обьектларида ўқувчилар мунтазам шугулланмоқда.

— Мактабларимизнинг 27 тасида 12x24 метр, 16 тасида эса 9x18 метр ҳажмдаги спорт зали курилган, — дедай Усмонали Тиллаев. — Сўнгги уч йил давомида Ўзбекистон Болалар спортни ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан 2-, 23-, 30-, 47-, 52-мактабларда спорт заллари бунёд этилб, спорт анжомлари билан тўлиқ таъминланган ҳолда ўқувчилар ихтиёрига берилид. Тажрибали ўқитувчилар ушбу спорт мажмаларида ёшларга жисмоний тарбия фанидан сабоқ берниш билан бирга, турли спорт тўғраклари очиб, яратилган шароритдан унумли фойдаланмоқда.

Бувайдалик жисмоний тарбия фани ўқитувчиларида тажрибали методист Усмонали Тиллаев «Алломиш» ва «Барчиной» тестларини ўтказиш, ўқитувчиларнинг малака оширишдан кейинги фаолиятини назорат қилиш, уларга дарс ишламалари ёзиш, спорт тўғраклари ишини жонлантириш бўйича услугбий тавсиялар берниш келмоқда.

**Шарифа МАДРАХИМОВА,
«Ma'rifat» мухабири**

Бронза — олтин медаль сари қадам

Ўтган 2016 йил мамлакатимиз спорти тарихига зарҳал ҳарфлар билан ёзилган рекорд ва сочиниларга бой бўлди. Олимпиачиларимизнинг Бразилиядаги ќўлга киритган ёрқин галабалари мустақил Ўзбекистон ёшлари нималарга қодир эканини яна бир карра бутун дунёга эслатиб қўйди.

Бугун олис худудларимизда ҳам замонавий спорт иншоотлари, сузиш ҳавзалари, ўйин майдонлари бунёд этилиб, аҳоли саломатлиги, ёшлар баркамолилиги учун хизмат киляяпти. Ана дайёд максланлардан бири Жиззах олимпия заҳиралари коллежи, аникрофи, у масканчандаги бокс тўғрагари, десак хато қилмаган бўламиз. Жиззах бокс мактабинида ўзига яраша ўрни бор. У ердан бугун кўплаб иктидорли боксчилар етишиб чиқяпти. Улардан бири Жавохир Умаров.

Спорт билан шугулланган, ўз ҳәётини жисмоний тарбия билан чамбарчас боғлаган

одам кам бўлмайди. 1997 йили Зоминнинг Жалоийр қишлоғида оддий оиласда туғилиб, вояга етган Жавохир ҳам бунга тез-тез иккор бўлади. Боксга бўлган меҳри туфайли кўшни қишлоқда бўлишига қарамай, шу тўғракка ошиди. Агар инсон бирга, ка-

ратэ тўғрагига ҳам қатнарди. Умуман спорт турларининг ҳар биридан ҳабардор бўлишига итилади. Натижада ўғлим жисмонан чиниқиб ўди. Кейинчалик олимпия заҳиралари колледжидаги ўқиб, бокс билан жиддий шугулланади. Бокс унинг спорт ҳақидаги тасавурларини янада бойитди.

Хозир Жиззах олимпия заҳиралари колледжидаги ўқиб, тажрибали мураббий, боксчи Лазиз Зокиров кўл остида шугулланадиган Жавохир ўсмиirlar ва каталар ўтасидаги ўтказидаги турнирда зафар ўқиб, мутахассислар назарига тушди. Айнан шу ўзига ярнинг ўтган юйли деқабр ойида Россияядаги бўлиб ўтган бокс бўйича ҳалқаро турнирда иштирок этишини таътиф.

— Ўғлим болалигини спорта қизиқади, — дедай спортичингони Дилфуз Шодмонкулова кувониб. — У

Жиззахлик ўш боксчи ушбу турнирда -75 килограмм вазн тоифасида иштирок этиб, бронза медални ќўлга киритди.

Спортичирда «Бронза кумушга, кумуш esa олтин медальга ко'pri», деган нақл бор. Аслида, спортичингони мөхияти ҳам шунда: пиллапояларга аста-сенинглик билан чиқилиди. Жавохир илк қадамини ташлади. Бу бошланиши, ҳали улкан ютуклар, сочинилар олдинда. Муҳими, у ўз куни ва иктидорига ишонади. Ўзига суюнган спортич, албатта, кўзлаган маррасига ўзишида.

Абдуссаттор СОДИКОВ

**Муҳтарам устозимиз,
Күшбек Налиев!**

Туғилган кунингиз муборак бўлсин!

Сизни 78 ёшингиз билан кутлар эканмиз, қалбимиз фарҳ-иғтихорга тўлиқидир. Сиз қатор йиллар давомида Жиззах вилояти Дустлик туманидаги ҳалқ таълими тизимида Фидокорона мечнат кильдингиз. Ўзларга илм-маъриф тарқатдингиз. Қишлоқ мактабларидаги оғир шароитларга қарамасдан, ўз қасбингизнинг машҳақатларини шараф деб билдингиз. Ана шу савый-харакатлар самараси ўлар. Сиз таълим-тарбия берган ўшпар хозир хўжалиги, таълим тизимиңнинг турли жабхаларида самарали мечнат қилаёттир.

Сизга узок умр, мустаҳкам соглиқ тилаймиз! Фарзанду набиралар ҳамда шогирдларининг баҳтига доимо sog-соломат бўлинг!

**Сизга хурмат ва эҳтиром билан
шогирдларингиз номидан**
**А.Дадаев, Д.Ниёзов,
И.Соатов, И.Тўйчиев.**

ОПА-СИНГИЛЛАР — ФИНАЛДА

Теннис бўйича йилнинг ilk йирик турнири Австралия очиқ чемпионати финалчилари маълум бўлди. Қизиқ томони, америкалик опа-сингил Серена ва Винус Уильямс нуғузли мусобака бўш сорвани учун бахслашади.

Мусобака расмий сайтида кептирилишича, «Катта дубулға» туркумидаги турнирнинг хотин-қизлар ўтасидаги ѫал қуловчи баҳси якшанба куни бўлиб ўтади.

Серена Уильямс ярим финалда хорватиялик Марьяна Лучич-Баронига қарши кортга чиқиб, 6:2, 6:1 хисобида яқол устунига эришиди. Винус эса бир кун олдин ватандоши Коко Вандевегени 6:7 (3:7), 6:2, 6:3 хисобида мағлуб этганди.

ЧОРАК ФИНАЛЧИЛАР МАЪЛУМ

Футбол бўйича Габон яшил майдонларидаги давом этагига Африка миллатлар кубоги мусобакасининг чорак финали иштироқчилар аниланганни ҳақида «ТАСС» хабар берди.

Миср терма жамоаси гурху босқичидаги сўнгги баҳсада ганаликларни 1:0 хисобида енгиги, плей-офф йўлланмасини ќўлга киритди. Учрашувнинг 11-дакиқасида урилган ягона гол Муҳаммад Салоҳ номига ёзилди.

Шу тариқа, чорак финалнинг барча қарама-қаршиликлари маълум бўлди: Буркина-Фасо ва Тунис (28 январ), Миср ва Мароқаш (29 январ), Сенегал ва Камерун (28 январ), Конго ва Гана (29 январ).

ЖАНГ ЯНА БЕКОР ҚИЛИНДИ

Жаҳон боксчилар кенгаси(WBC)га тегишиларимизни замонавий камари учун оғир вазндан спортичлар американлик Деонтей Уайлдер ва польшалик Анжей Вавжик ўтасидаги жанг допинг мажораси туфайли бекор қилинди, деб хабар берди «ESPN».

15-16 январи кунлари допинг текшируви ўтказилган ва унда Анжейдан олинган намунадан тақиланган модда аниланган. Шунга қарамай, американлик боксчи жамоаси унинг ўрнига бошқа спортични изламоқда. Агар ракиб топилиса, жанг аввалга муштлашув белгиланган кун, яны 25 февралда Бирмингем шахрида ташкил этилади.

2016 йилнинг май ойида ҳам Уайлдер ва Александр Поветкин ўтасидаги жанг рус спортичси организмида мельдоний моддаси борлиги туфайли бекор қилинганди.

Н.ЭРМАТОВА тайёрлади.

Муҳтарам устозимиз,

Күшбек Налиев!

Бўлсан!

Сизни 78 ёшингиз билан кутлар эканмиз, қалбимиз фарҳ-иғтихорга тўлиқидир. Сиз қатор йиллар давомида Жиззах вилояти Дустлик туманидаги ҳалқ таълими тизимида Фидокорона мечнат кильдингиз. Ўзларга илм-маъриф тарқатдингиз. Қишлоқ мактабларидаги оғир шароитларга қарамасдан, ўз қасбингизнинг машҳақатларини шараф деб билдингиз. Ана шу савый-харакатлар самараси ўлар. Сиз таълим-тарбия берган ўшпар хозир хўжалиги, таълим тизимиңнинг турли жабхаларида самарали мечнат қилаёттир.

Сизга узок умр, мустаҳкам соглиқ тилаймиз!

Фарзанду набиралар ҳамда шогирдларининг баҳтига доимо sog-соломат бўлинг!

Сизга хурмат ва эҳтиром билан

шогирдларингиз номидан

**А.Дадаев, Д.Ниёзов,
И.Соатов, И.Тўйчиев.**

Бўлсан!

Bolalar sporti

Спортсевар ёшлар маскани

Мамлакатимизда болалар спортини ривожлантиришга қартилаётган доимий эътибор навқорон аводдининг ҳар томонлама соғолом камол топшишида мухим омил бўлмоқда. Жойларда қад ростлаётган замонавий спорт иншиотларида спорт билан мунтазам шугулланувчилар сафи тобора кенгайб бораётир.

Пойтахтимизнинг Миробод туманидаги 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида 700 дан ортиқ ўғил-қиз бадиий гимнастика, волейбол, таэквондо, сузиш, дзюдо ва армрестлинг каби спорт турлари бўйича мунтазам шугулланмоқда. Замонавий шароитларда ўз маҳоратини ошираётган мактаб тарбияланувчилари орасида халқаро ва мамлакат миқёсидаги мусобақаларда совринли ўринларни қўлга киритган спортчилар ҳам кўпчиликни ташкил этади.

ЎзА фотомухбири
Муҳаммад АМИН олган суратлар.

Ўқувчилар билими мустаҳкамланди

Умумтаълим муассасаларида ўтказиб келинаётган фан ойликлари ўқувчиларнинг муайян ўқув предмети бўйича билимларини бойитиш, пировардида, фанларга қизиқишини ошириш гарови бўлмоқда. Фан ойлиги якунида ўтказиладиган фестиваллар эса ўғил-қизларнинг олган билимларини мустаҳкамлашда асқотади.

Ўйинлар, қизгин машгулотлар асосланган савол-жавоблар орқали ўқувчилар билими синовдан ўтказилади.

Юнусобод туманидаги 271-мактабда январь — ижтимоий фанлар (тарих, давлат ва ҳуқук асослари) ойлиги якунига багицланган фестивалда нафақат ўқувчилар билимини синовдан ўтказиш, балки фан ўқитувчилари маҳоратини намоён этишига ҳам имконият яратилиди.

— Фан ойлиги доирасидаги

маданий-маърифий тадбирлар сирасига ўқитувчиларнинг очиқ дарслари ҳам киритилди, — дейди тарих фани ўқитувчиси Феруза Жўраева. — Очиқ дарсларни ҳамкасларимиз кузатиб, таҳдил қилиб боришиди. Ўзаро тажриба алмашиб, педагогик билим, малака, кўнкимларни намойиш этиши мезонига айланган дарс кузатувлари ҳар бир ўқитувчини ўз устидаги изланишга унгади.

Бурхон РИЗОҚУЛОВ
олган суратлар.

Ma'rifat

TA'SIS ETUVCHILAR:

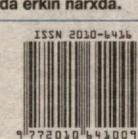
O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. Г-115. Tiraj 58239.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxonasi — 233-50-55;
kotibiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

Ma'rifat dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat ruxsati
bilan amalga oshirilishi
shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmolar taqiz
qilinadi va muallifiga
qaytarilaydi.

Sharq nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'za yakuni — 23.50 Topshirildi — 02.00

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.
Navbatchi muharrir:
Hulkar TO'YMANOVA.
Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

1 2 3 4 5 6